TUNTURILATU

☆ N:o 3/23.08.2000

ERÄ-VAELLUKSEN SM-2000

Tunturiladun tarkoituksena on muun muassa toimia jäsentensä yhdyssiteenä ensisijaisesti Lapissa ja muualla luonnossa tapahtuvan liikunnan edistämiseksi, retkeilytietojen ja -taitojen kartuttamiseksi ja tallentamiseksi. Jokaisen helposti tavoitettavissa olevat toimintamuodot lisäävät ihmisten osallistumismahdollisuuksia ja edistävät yhdistyksemme toiminta-ajatuksen toteutumista. Erävaelluksen SM-kilpailun järjestäminen on yksi tapa saada näkyvyyttä ja julkisuutta latutoiminnalle.

Suomen Ladun toimesta järjestettiin ensimmäinen erävaelluksen Suomen mestaruuskilpailu Saariselällä syyskuussa 1970. Sen tarkoituksena oli ylläpitää ja kehittää perinteisiä eräretkeilytaitoja ja on sitä edelleenkin. Vanhojen retkeilytaitojen hallitseminen on selviytymisen ja erämaan rauhasta nauttimisen perusedellytys nykyaikaisessakin eräretkeilyssä. Näiden taitojen osaaminen on ponnahduslauta myös niille, jotka hakevat vaativampia haasteita erätaitokilpailuissa. Kilpailun merkitys erätaitojen kehittäjänä on varsin suuri. Valmistautuminen tähän kolme vuorokautta kestävään koitokseen lisää luonnossa liikkuvien osallistujien tietotaitoa,

joka heidän välityksellään leviää ulkopuolistenkin tietoisuuteen.

Latuyhdistykselle kilpailun järjestäminen on haaste, joka yhdistää talkoolaiset puhaltamaan samaan hiileen yhtä aikaa, aktivoiden yhdistyksen toimintaa. Vuodesta toiseen kilpailuun osallistuvat kokevat rikkautena sen, että eri puolilla Suomea, joka toinen vuosi Lapissa, järjestettävät kilpailut ovat järjestelyiltään ja yleisilmeeltään hyvin erilaiset. Pohjoisessa järjestettävä kilpailu on monelle alkusysäys kiinnostuksen heräämiseen tuohon karuun ja kauniiseen Lappiin, jossa luonnonolosuhteet ovat vaativammat kuin muualla Suomessa.

Kilpailun tehtäväalueet, erävaellustiedot ja -taidot, suunnistus, ensiapu ja pelastuspalvelu sekä luonnontuntemus ja -suojelu, kattavat varsin laajasti ne alueet, joiden rajoissa luonnossa liikutaan. Ympäristöön kuormittamisen vähentämiseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Oikea vaellushenki on sitä, että otetaan huomioon luonnossa liikkuvat lähimmäiset ja kulutetaan ympäristöä mahdollisimman vähän. Se on myös sitä, että kilpaillaan rehdisti. Kukaan kilpailun hyväksytysti läpikäynyt ei ole häviäjä.

Kyösti Lamminjoki

Mikä on Tunturilatu?

Tunturilatu ry on vuonna 1946 perustettu lapinretkeilyyn suuntautunut yhdistys, jonka tarkoituksena on Suomen Latu ry:n jäsenyhdistyksenä toimia jäsentensä yhdyssiteenä ensisijaisesti Lapissa tapahtuvan retkeilyn ja muun luonnossa tapahtuvan liikunnan edistämiseksi, retkeilytietojen ja -taitojen kartuttamiseksi ja tallentamiseksi sekä saamelais- ja Lapin kulttuurin vaalimiseksi. Yhdistyksen toimialueena on koko maa.

Vuosittaisia jäsentapahtumia ovat syys- ja kevätkokoukset, kevät- ja kesäpäivät, susivihkiäiset, vaellukset Lappiin ja lomaviikot yhdistyksen kämpissä Lapissa.

Jäsenetuina henkilö saa neljä kertaa vuodessa ilmestyvän Tunturilatu-lehden, Lapissa sijaitsevien kämppien käyttöoikeuden ja osallistumisoikeuden koulutustilaisuuksiin sekä samalla Suomen Ladun julkaiseman 7-8 numeroa vuodessa ilmestyvän Latu ja Polku- lehden ja muut Suomen Ladun jäsenedut.

Morrishvein kammi talviasussaan. Kuva: Ulla Pihkala

Puheenjohtajan tähdenvälit

Tätä kirjoittaessani on Pellossa järjestettävän Erävaelluksen SM-kilpailun valmistelutyöt kiireisimmässä vaiheessaan. Paljon on jo tehty ja paljon on vielä tekemistä, ennen kuin kilpailu voi alkaa. Johtoryhmä avustajineen on tehtäviensä tasalla ja uskon saavamme aikaan kilpailijoita tyydyttävän erähenkisen tapahtuman. Jäsentemme tunnettu talkoohenki takaa sen, että pystymme hoitamaan jokaisen kilpailuun liittyvän osa-alueen kiitettävästi. Toimitsijatehtäviin on ilmoittautunut väkeä myös yhdistyksemme ulkopuolelta, muun muassa Lapin latuyhdistyksistä. Se lisää henkilökunnan paikallisten olojen tuntemusta ja on samalla latuväkeä yhdistävä tekijä.

Erityisen kiitollisia olemme Pellon yhteistyökumppaneillemme - Pellon kunnalle, Metsähallitukselle, maanomistajille, lukuisille muille yhteisöille ja yksityisille henkilöille - jotka ovat ottaneet asiamme omakseen ajatuksin, että me teemme tästä järjestelyiltään hyvin toimivan kilpailun.

Kilpailuun osallistuminen on jo sinänsä elämys ja seikkailu , mutta kokemusten karttuessa se antaa mahdollisuudet suoriutua vaativammistakin haasteista.

Toivotan teidät - kilpailijat ja toimihenkilöt - tervetulleiksi tähän vuosituhannen ensimmäiseen Erävaelluksen Suomen mestaruuskilpailuun.

★

Kuluva vuosi on tunturikerhojen Njeallje ja Vihttan 30- sekä Kumpen 15-vuotisjuhlavuosi. Karhulan Ladun yhteydessä toimineen Tunturisusikerhon, nykyisen Tunturikerho Kuovzan, perustamisesta tulee myös kuluneeksi 30 vuotta. Parhaat onnitteluni ja menestyksen toivotukseni teille merkkivuottaan viettävien kerhojen jäsenet.

★

Viime huhtikuussa Suomen Ladun kevätliittokokous hyväksyi SL:n jäsenmaksun korottamisen Vuoden 2001 alusta se tulee olemaan pääjäseniltä 55 markkaa sekä II ja rinnakkaisjäseniltä 20 mk. Perhejäsenmaksu on 75 mk. Tunturiladun lokakuussa pidettävässä syyskokouksessa tullaan tarkemmin selvittämään näitä jäsenmaksuasioita, jäsenetuja ja muita jäsenpalveluihin liittyviä seikkoja.

★

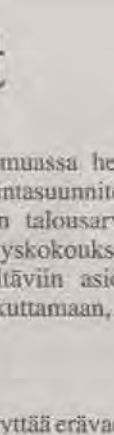
Tunturiladun vuosittain merkittävin kokous - syyskokous - lähestyy. Tässä varsinaisessa kokouksessa antavat jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa yhdistyksemme toimintaan ja tulevaisuuteen Muun muassa henkilövalinnat ja toimintasuunnitelman hyväksyminen talousarvioineen kuuluvat syyskokouksen tärkeimpiin käsiteltäviin asioihin. Tervetuloa vaikuttamaan,

★

Syksyämme sävyttää erävaelluskilpailu, mutta meille jää myös aikaa ladata akkujamme värikkääksi muuttuvassa luonnossa. Tunturiladun kämpät ovat mainioita tukikohtien vaellusten aloitus- ja lopetuspaikkoina, mutta myöskin lomaviikkojen majoitustiloina. Kämppien käyttöohjeiden noudattaminen ja sopuisa yhdessäolo tekevät olon niissä viihtyisäksi. Susikyrö on varattu viikoksi 37, eli heti erävaelluskilpailun jälkeiseksi viikoksi Tunturiladun käyttöön. Viikolla voivat kilpailun toimitsijat ottaa siellää kisojen jälkilöylyt muistellen edellisen viikon työrupeamaa Pellossa. Palautan mieliin, että "Oskarin" toinen majoitusyksikkö ei kuulu varauksen piiriin, vaan on vapaasti jäsenten käytettäävissä.

Hyvää syksyä kaikille latutoiminnan piirissä oleville ihmisille.

Kyösti Lamminjoki

Jos hiihtäisin takaisin kaikki latuni
jotka ovat sulaneet kymmenen talven
hankien mukana,
jos kulkisin takaisin kaikki polkuni
jotka ovat peittyneet kymmenen kevään
neulasiin,
nousisin tuulien pyyhkimät vaarat,
kahlaisin kylmien vesien virrat,
kuuntelisin kerran kuuntelemamme kosket,
tekisin yötulet sammaloituneille
nuotionsijoillemme,
kulkisin tunturit sumussa,
laet suviyön auringossa,
katsoisin sammalvarpiot, kurjenkanervat,
poimisin jalanjälkesi niiden vieriltä;
jos kymmenen vuotta näin taivaltaisin
taaksepäin,
tarpoisin suot, kulkisin kangasmaat,
vieläkö sinut kohtaisin,
sinut ja entisen itseni? (Mikko Kilpi)

Tunturilatulaisia lämpimästi kiittäen

Aulikki Kuukkanen

TUULIEROOSIO – HAASTE YMPÄRISTÖNSUOJELULLE

Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelman UNEP:in mukaan ihmistoiminnan myötä kiihtynyt tuulieroosio on yksi vakavimmista ongelmista maapallolla. Voimakasta tuulieroosio on etenkin kuivilla ja/tai kasvipeitteeltään kituliailla alueilla kuten suurten aavikoiden reunamilla.

Myös keskileveyksien silmänkantamattomat viljavainiot uhkaavat kuivina vuosina tupruta taivaan tuuliin. Jopa Los Angelesin pahamaineiset smog-savusumuepisodit ovat nekin usein tuulieroosion aikaansaannosta, sillä janoisen kaupungin vedenotto imee kuivaksi ympäristön järviä, ja näiden kuiville paljastuneet hienorakeiset pohjasedimentit lentävät sopivan tuulen sattuessa kaupunkilaisten riesaksi. Pienenpienet hiukkaset keräävät kosteudesta ja ilmansaasteista ympärilleen mvrkkykuorrutuksen ja kuljettavat sen syvälle kaupunkilaisten keuhkoihin.

TUULIEROOSIO ON TUTTU LAPISSA

Yllä mainitun kaltaisia ongelmia ei Suomessa onneksi ole, kesät kun useimmiten ovat sateisia kiitos ylitsemme pyyhkivien matalapaineiden, mutta löytyy meiltäkin oma tuulieroosio-ongelmamme. Lapissa, boreaalisen havumetsävyöhykkeen ja puuttoman, tundramaisen kasvillisuustyypin vaihettumisvyöhykkeessä, löytyy oivallinen "geoekologinen lokero" tuulieroosion esiintymiselle.

Tuulieroosio on seudulla paikallinen, mutta voimakas maisemaa ja luonnon vuorovaikutuksia hallitseva ilmiö. Tuulessa pölyävät tievat ovat usein vallanneet parhaat jäkäläkankaat saaden poromiehet ymmälle. On selvää, että monet porolaitumet ovat ylilaidunnettuja; jäkälä on syöty, ja jäljellä on niukkaa porolle kelpaamatonta kasvillisuutta, jos sitäkään. Eroosiosta huolissaan olevien ympäristötietoisten etelänmiesten onkin helppo ojentaa syyttävä sormensa kohti poromiehen tokkaa, joka tyytyväisenä makoilee räkkää paossa kuivalla, sääsket karkottavalla hiekalla. Onko tuulieroosio Lapissa luonnollinen asia? Kuuluvatko hiekka-alueet Lapin ekosysteemiin? Onko suojeltava tuulieroosiota vai -eroosiolta?

SATELLIITILLA TIETOA SELKOSISTA

Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään syitä tuulieroosion olemassaoloon, sekä ympäristönsuojelun kannalta olennainen kysymys, onko tuulieroosio luonnollinen vai ihmisen aikaansaama ilmiö. Ongelmaa lähestyttiin kolmelta suunnalta. Jotta saatiin selville tuulieroosiota ruokkivat ympäristötekijät, kartoitettiin ensin eroosion levinneisyys. Lapin valtavat selkoset olisivat tienneet ilmakuvakartoittajalle pitkää päivätyötä, ja siksi siirryttiin astetta järeämpään Landsat TM -satelliittiaineistoon. Yhdellätoista satelliittikuvaneljänneksellä, kukin kooltaan 90 km x 90 km, kartoitettiin tuulieroosion levinneisyys Pohjois-Lapissa 80 000 km²:n alueella. Tutkimusalueeseen kuului osia Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Venäjästä. Yhteistyössä Maanmittauslaitoksen satelliittikuvakeskuksen kanssa satelliittikartoitukseen kehitettiin monivaiheinen hybridiluokitusmenetelmä, jonka avulla tuulieroosion kuluttamia seutuja löydettiin 63 kappaletta. Täysin kasvitonta tuulen pieksämää hiekkapintaa näiltä löytyi yhteensä noin 10 km². Löytyneet tuulieroosiolaikut yhdistettiin GIS-menetelmällä valtakunnalliseen maankäyttö- ja puustoluokitukseen, ja näin saatiin arvio eroosion esiintymisympäristön laadusta.

MÄNTYPAKOINEN ILMIÖ

Tuulieroosio osoittautui "mäntypakoiseksi", eli runsaammin mäntyä kasvavilta seuduilta ei eroosiota löydy. Yhtä voimakkaasti tuulieroosio on kytkeytynyt sopivaan maaperään.

Suomessa puhaltavat tuulet eivät jaksa liikutella järkäleitä, ja siksi tuulieroosioalueet ovat tyypillisesti hienoja hiekkakankaita. Nämä kangasmaat syntyivät viimeisen jäätiköitymisjakson lopussa noin 10 000 vuotta sitten, kun jäätikön sulamisvedet ryöppysivät muodostaen jokia ja järviä monille nykyään kuivanmaan seuduille. Veden kuljettama hiekka ehti monin paikoin kasautua tuulen kerrostamiksi dyyneiksi ennen pysähtymistään kasvillisuuden ja kosteuden sitomana. Lapissa on suuret määrät stabiileja, kasvillisuuden peittämiä vanhoja dyynejä, jotka voi tunnistaa, kun huomaa yhtäkkiä kävelevänsä kuin jähmettyneillä valtameren maiaingeilla. Missä tällaiset dyynit sijaitsevat mäntymetsän ulkopuolella, ne ovat poikkeuksetta tuulieroosion syömiä.

Levinneisyyskartoituksen jälkeen valittiin muutamia eroosioalueita tarkempiin tutkimuksiin. Toistuvilla tarkkavaaituksilla määritettiin hiekkapintojen nykyinen kulumisnopeus noin puolestatoistatuhannesta pisteestä. Keskimääräiseksi kulumisnopeudeksi saatiin muutamia millimetrejä vuodessa. Hiekkapintojen yksilöllinen muoto osoittautui tärkeämmäksi eroosionopeutta säätéleväksi tekijäksi kuin ympäröivä kasvillisuustyyppi. Hiekka-alueet näyttävät siis synnyttyään elävän aika lailla omaa elämäänsä, mikä tekee ilmiön mallintamisesta vaikeaa, ellei peräti mahdotonta.

PORONHOITOKO AIHEUTTAJANA?

Kolmantena osa-alueena tutkittiin hiekka-alueiden ikä. Iän perusteella voisi kenties arvioida sitä, onko kyseessä ihmisen käynnistämä vai luonnolllinen prosessi. Kun maanpinta kuluu yhdestä kohdasta, aines kerrostuu jonnekin muualle. Tähän sedimentologian perusteesiin nojautuen tutkittiin eroosioalueiden reunamille kerrostuneita hiekkavalleja, ja määritettiin kerrostumien ikä.

Radiohiiliajoituksella selvitettiin kerrostumasta löytyneiden muinaisten metsäpalojen jälkeensä jättämien puuhiilikerrosten ikä. Infrapunastimuloidulla luminesenssimenetelmällä (IRSL) puolestaan ajoitettiin puuhiilikerrosten väliin kerrostuneiden hiekkapatjojen ikä, toisin sanoen se, milloin hiekanjyvä on viimeksi nähnyt auringonvalon ennen hautautumistaan hiekkaystäviensä alle dyyniin.

Ajoitustulokset osoittavat, että hiekka-alueet ovat olleet olemassa jo tuhansia vuosia sitten, mutta monet ovat olleet vuoroin aktiivisia, vuoroin stabiileja. Selvää alueellista trendiä ei havaittu, paitsi viimeisen aktiivisuusjakson alkamisen suhteen. Näyttää siltä, että Lapin tuulieroosioalueiden nykyinen pöllytys alkoi 500-800 vuotta sitten jotakuinkin koko alueella. Tähän ajankohtaan osuu ns. pieni jääkausi, jolloin ilmasto oli nykyistä kylmempi. Toisaalta noihin aikoihin osuu myös tunturipeuran - poron villin esi-isän - kesytys ja populaation kasvu, vaikka varsinainen poronhoito alkoi vasta pari sataa vuotta sitten. Yksiselitteistä vastausta peruskysymykseen tuulieroosion syistä on vaikea antaa. Saattaa olla, ettei tuulieroosiota esiintyisi Lapissa nykyisin ilman laajamittaista poronhoitoa. Vaikka toisaalta...

XX+X

Los Angelesin tapaus on tyyppiesimerkki - yksi lukemattonüsta - siitä, mitä tapahtuu, kun sysätään harkitsemattomasti luonnon dynaamista tasapainoa. Jotta tällaiset ongelmat voitaisiin jatkossa haluttaessa välttää, olisi lisättävä ymmärrystä luonnon vuorovaikutusverkosta. Samalla lienee kuitenkin myös paikallaan myöntää, että verkon hienoimmat säikeet ovat toistaiseksi ymmärryksemme ulottumattomissa. Luonnontieteilijä seuraa väris selkäpiissään Kiinan valtaisan patohankkeen etenemistä.

Jukka Käyhkö

TUNTURILADUN INTERNET SIVUT LÖYTYVÄT OSOITTEESTA:

www.megabaud.fi./~kavtsi/

Lauri Kuukkanen
11.10.1942 - 27. 4.2000

Kansallisena veteraanipäivänä siniristilippujen liehuessa saapui suruviesti. Ystävämme Lauri oli lähtenyt pitkälle vaellukselle tavoitteena kauimmainen tunturi. Ajatukseen hiipi ky- symys: Joko nyt - näin pian?

Jokainen poismeno pysäyttää hetkeksi arkisen, seisahdumme ajattelemaan elämänkulkua, pohtimaan poissiirtyneiden elettyä elämää ja myös omaamme, tänne jääneiden.

Tutustuin Lauriin yli kaksikymmentä vuotta sitten, kun minulla oli tilaisuus vihreänä tulokkaana liittyä lapinkävijöiden "rääthyyn". Vuosien saatossa olimme Laurin kanssa mukana lukuisilla retkillä Lappiin. Lauri oli todellinen erätoveri, aina valpas ja valmis auttamaan. Hän oli aamuisin ensimmäisenä tulia laittamassa ja huolehti jättäessämme leirin tai autiotuvan, että polttopuut syttykiehisineen jäivät odottamaan seuraavia retkeilijöitä. Erittäin taitava hän oli myös kameran käyttäjäänä. Retken maisemat ja luonto tapahtumineen tallentuivat muistokuviksi.

Yliperän reissujen ja tunturihengen siivittäminä liityimme muutama vuosi aikaisemmin perustettuun tunturikerho Ovtsiin. Lauri oli useita vuosia kerhon johtokunnassa ja mökkitoimikunnassa. Hänet valittiin kerhon *puheenjohtajaksi vuonna -94. Tä*tä vastuutehtävää Lauri hoiti ansiokkaasti neljä vuotta.

Laurin kädenjälki kerhomme puitteissa mestarismiehenä ja tarkkana laatutyön tekijänä tulee säilymään. Ovtsin järjestämien kaksien susiaisten ja talvi- sekä kesäpäivien tunnukset ovat Laurin käden tuotteita.

Varsinainen suurprojekti oli kerhomme oman kämpän teko. Se ponnisteltiin Laurin johdolla metsästä kannolta lähtien monien vaiheiden kautta valmiiksi, upeaksi tukikohdaksi. Kasteessa maja sai nimekseen Haristupa. Laurin osuus oli ensiarvoisen tärkeä. Häneltä löytyi ammattimiehen tieto ja taito rakentamisen eri vaiheissa. Jos sopivaa rakenneosaa tai työkalua ei muuten löytynyt niin Lauri teki sen.

Haristuvan tupaantuliaisjuhlassa 11.10.97 Lauri lausui: "Tohditaan sanoa, että me oomme tämän tehneet". Se oli naulankantaan osunut toteamus. Kokoontuessamme Haristuvalle palaamme ajatuksissamme Laurin kanssa tehtyihin talkoisiin.

13.5.2000 Lauri siunattiin haudanlepoon kotipitäjänsä Laukaan kirkossa suuren saattajajoukon läsnäollessa.

Me ovtsilaiset kaipaamme varhaisessa iässä poisnukkunutta ystävää, jonka käden jälki elää keskuudessamme.

Erätoveria ikävöiden
Unski

RUSKA ODOTTAA KULKIJAA
Vuontispirtillä majoitusta vapaana

AAMUPALA- JA PÄIVÄLLISPÖYTÄ KATETTUNA

Esim. 1.-10.9.00
Majoitusta 4 hengen mökissä **150,-** / hlö / vrk
sis. aamupalan

SOITA JA VARAA PAIKKASI SYKSYYN.

Tunturihotelli
VUONTISPIRTTI
SF-99340 RAATTAMA, FINLAND
Puh. 016-537 356, http:www.vuontispirtti.fi
Fax 016-537 396 tunturihotelli@vuontispirtti.fi

Eila ja Alpo Mäntynen ovat poissa

Tämä uskomattomalta kuulostava viesti kiiri tunturilatulaisten keskuuteen, että Eila ja Alpo ovat tuntemattomalla tavalla kadonneet Rahulan kylän Päällikköjärven rannalle rakentamastaan kesänviettopaikasta.

Viime marraskuun lopulla Njealjen pikkujoulun vietossa Partaharjun opistolla Eila ja Alpo esittivät minulle kutsun, että tulisin Alpo Ahon kanssa tutustumaan heidän äskettäin valmistuneeseen erikoismalliseen kesämökkiinsä. Käyntimme toteutui marraskuun 30. päivä. Perillä totesimme, että Unna-Ruoktun tontille oli kohonnut naisarkkitehdin suunnittelema tavallisesta kesämökistä poikkeava luomus. Mutterikuvioinen pohja kuvasi suuremman joukon vaellustelttaa ja yläpuolinen osa Lapin kotaa. Rakennuksen ulkoinen kuva viestitti Eilan ja Alpon yhteisistä Lapin harrastuksista.

Sisäpuolella keittiöosaan oli kätevästi saatu sijoitetuksi leivinuuni, puuliesi ja työpöydät tarpeellisin säilytystiloin. Keittiötilan yläpuolelle oli rakennettu tilava nukkumaparveke. Savupiippuryhmään oli oleskelutilan puolelle saatu kätevästi sovitettua avotakka. Oleskelutilan länsinenpuoleisista ikkunoista avautui jylhä maisema Päällikköjärvelle ja sen vastarannalle. Tyytyväisyys Eilan ja Alpon olemuksesta oli aistittavissa, kun vuosien unelma tilavammasta kesämökistä oli nyt toteutunut. Joulu vietetään tässä uudessa kämpässä ja joulukuusikin on jo odottamassa Unna-Ruoktun seinänvierellä. Kahvipöydässä keskusteltiin mm. Päällikköjärven jääpeitteen kantavuudesta, jonka Alpo totesi olevan vielä heikkoa.

Käyntimme lopuksi piti havaintomme merkitä kämpän vieraskirjaan. "Tämä erikoismallinen kesämökki on käyttötilojensa puolesta hyvin käytännöllinen. Rakentajien työnlaatu on hyvä. Rakennus soveltuu hyvin tähän jylhään rantamaisemaan". Kuului Eilan iloinen nauru ja lausahdus - "sieltähän se viimeinkin tuli. Pelkäsin, että näin poikkeuksellisen mallista kesämökkiä et tule koskaan hyväksymään".

Eilan ja Alpon joulunvietto uudessa kesämökissä jäi toteutumatta. Sanotaan, että ihminen päättää, mutta Jumala säätää. Joulukuun 10. päivän säätilan merkintä seinäkalenteriin oli viimeinen elonmerkki. Laajat etsinnät eivät tuottaneet tulosta. Olivatko heikot jäät aiheuttaneet pelätyn murhenäytelmän? Päällikköjärven keväinen jäittenlähtö lopullisesti paljasti joulukuun 10. päivän surullisen tapahtuman.

Eilan tapasin ensimmäisen kerran v. 1968 heinä-elokuun vaihteessa Ivalon Kultalassa. Meitä oli 49 tunturilatulaista jälleenrakentamassa "Ykin siltaa". Olin liittynyt Tunturiladun jäseneksi saman vuoden kevättalvella, joten rakentajien joukossa ennestään tuttuja oli vain kaksi. Herkästi nauravan Eilan päässä oleva Lapin myssy viittasi hänen Lapin harrastuksiinsa. Lisäksi kerrottiin Eilan, nuoresta iästään huolimatta, olevan armoitettu Lapin vaeltaja. Niinpä Eilaa kutsuttiin Lapintytöksi. Huomasin, että tämän Lapintytön puheesta kuultaa savon murre. Ensitapaamistamme Eila kuvaa, että minä olen Pieksämäeltä - mistäs kaukoo sinä oot tullu. - Mikkelistähän minä, sanoi Eila. Näin kohtasimme kaksi savolaista vielä tietämättä, että meillä kahdella on tulevaisuudessa paljonkin tekemistä Tunturiladun tulevissa toiminnoissa.

Iloisella olemuksellaan ja aina hyväntuulisena Eila loi leppoisan hengen Njealljen toimintaan. Jäsenmäärämme lisääntyi Varkauden tunturilatulaisten liityttyä Njealljen jäseniksi. Vielä toimintatarmoisten Eilan ja Alpon poistuminen elämästä murheellisella tavalla koskettaa. Heidän muistonsa elää kaikkien tunturilatulaisten mielissä.

Pekka Huttunen

Viimeinen nuotio

Palatessamme Alpiinin kanssa Muotkatuntureille suuntautuneelta retkeltämme elokuussa 1995 yövyimme Kiellajoen varrella. Pystytimme teltan ja nuotion äärellä muistelimme entisiä retkiämme. Tunnelma oli upea, sää oli mitä parhain. Kuukkelipari jutusteli meille puista ja hyppeli ympärillämme. Toisella kuukkelilla oli rengas jalassaan. Se oli ilmeisen kiinnostunut allekijoittaneesta, tuli miltei syömään kädestäni. Siksi aloin kutsua sitä "sedän omaksi linnuksi".

Aamulla heräsimme hyvin nukutun yön jälkeen. Aamupuuroa keitellessämme muistimme kuukkelit. Aloin huudella niitä, mutta vain rengastettu - "sedän lintu" tuli, toista ei näkynyt. Alpiini haikaili: - Missähän minun lintuni on? Asia unohtui leiriä purkaessamme , mutta vielä Kiellatuvalla hän muisti että lintu ei tullut. - Miksiköhän? hän ihmetteli .

Kotimatkalla autossa suunnittelimme seuraavaa retkeämme. Se tulisi suuntautumaan Saariselälle ja olisi eräänlainen jäähyväisretki. Näin kaavailimme.

Tuli sitten uusi kesä. Molemmilla oli omat tekemisemme ja hommamme. Tapasimme seuraavan kerran vasta Susikyrössä, jonne olin tullut tuomaan Peltotunturin säätietoja silloin suoritetun 50:n tunturin huiputuksen johdosta .

Tämä oli viimeinen tapaamisemme. Tiemme kulkivat erillään, vain puhelimitse olimme yhteydessä toisiimme. Niin tuo nuotio Kiellajoen rannassa oli viimeinen yhteinen nuotiomme. Ensimmäinen nuotio oli viritetty Luulammin rantaan 1964. Alpiini kuvasi tätä ensimmäistä retkeämme Tunturilatu-lehden numerossa 2/1980, tarinassaan "Erätoveri" Hän kirjoitti mm. - Täällä kairassa tuntuu kuin näkymättömät siteet yhdistäisivät, niin hyvin olemme, erilaiset luonteet sopineet yhteen. Erämaassa syntynyt kaveruus kestää kautta aikojen. Oikeassa oli Alpiini. Erätoveruus säilyi ja vain syveni vuosikymmenien myötä. Se vahvistui sadoilla nuotioilla ja tuntureiden huipuilla kun yhteiset päämäärät saavutimme. Sen sinetöivät lumimyrskyt, pakkaset, upottavat suot ja muut hankaluudet. Yhdessä vietetyt retket jättivät vain hyviä muistoja, kaikki turha ja tarpeeton häipyivät.

Radiosta kuulin viimeisen kerran äänesi erätoveri. Luit kotikirkkosi holvin alla epistolatekstin. Se on viimeinen muistoni Sinusta.

Alpo Mäntynen oli hyvä ihminen, joka otti lähimmäisensä huomioon. Aina hän oli valmis ojentamaan auttavan kätensä. Monenlaisia tehtäviä hänelle uskottiinkin ja ne hän hoiti vaivojaan säästämättä, tukenaan puolisonsa, joka samanhenkisenä ymmärsi asiat ja niiden yhteydet. Luonto ja Lappi olivat lähellä, heidän sydäntään, nämä kaksi sekä niiden lisäksi vakava hengellinen elämän katsomus yhdisti heitä .

Alpo ja Eila ! Yhteinen vaelluksenne on päättynyt. Te tiedätte nyt millainen maisema aukeaa ViimeisenTunturin takaa. Levätkää rauhassa.

Matti Aro

TUNTURILATU RY

JOHTOKUNTA

Kyösti Lamminjoki, puheenjohtaja, Graniittitie 15 A 21, 00710 Helsinki, puh. 09-3876845 tai 040-5943297, sähköposti: kyosti.lamminjoki@pp.inet.fi

Raimo Pahkala, varapuheenjohtaja, Honkakatu 10, 87100 KAJAANI, p.k. 08-637 009

Jukka Albrecht, koulutustoimikunnan pj., Suksisepäntie 13 C 37, 50160 MIKKELI, p.k. 015-336 829, pt. 015-228752, 050-341 0052, jukka.albrecht@esliikunta.fi

Aarno Lehtisalo, kerhoasiat, Kallionpääntie 33, 32100 HUITTINEN, p.k. 02-564 202, 0400-194 478

Ritva Loimio, saamelaistoimikunta pj., Puistotori 6 as 16, 40100 JYVÄSKYLÄ, p.k. 014-615 282, ritva.loimio@library.jyu.fi

Marja-Liisa Mäki, taloudenhoitaja, Torikatu 10 as 6, 13130 HÄMEENLINNA, p.k. 03-6759061

Markku Salminen, retkitoimikunnan pj., Vuoritie 24. 04400 JÄRVENPÄÄ p.k. 09-291 9916, p. 040-548 4600, markku.salminen@jarvenpaa.fi

Esko Sepponen, retkitoimikunta, Sammalkuja 8, 76120 PIEKSÄMÄKI, p.k. 015-482 941, 0400-155 950

Veijo Taavitsainen, susivaliokunta, Suontaustankatu 13, 48720 KYMI, p.k. 05-281 249

TOIMIHENKILÖT

Antti Karlin, TL-lehden toimitussiht., Sundholmantie 194, 23500 UUSIKAUPUNKI, p.k.02-841 4418, antti.karlin@pp.inet.fi

Riitta Gerlin, sihteeri, Maria Jotunintie 10 E 52, 00400 HELSINKI, p. 040-707 4598, riitta.gerlin@novetos.fi

Pirjo Sinilehto, jäsensihteeri Veisunkatu 14 as. 5, 33820 TAMPERE, p.k. 03-266 2592 p. 040-763 1109

Tunturiladun tilinnumero PSP 800015-135331/kämppämaksujen viitenumerot: Susikyrö - 505, Susi-Talas - 602, Susi-Kiisa- 709

Tilintarkastajat: Vappu Hietala ja Lasse Luoto

KIINTEISTÖT

Susikyrö Enontekiö / Susi-Talas Inari / Susi-Kiisa Utsjoki, Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa). Rakennuspäällikkö Seppo Björkengren, Kesäkatu 22, 76100 Pieksämäki, p.k. 015-420 083

SUSIVALIOKUNTA

Pj Jorma Alapuranen, Vallikatu 5-7 A 4, 02600 Espoo, puh.09/5120378.
Jäsenet: Marita Maula (siht.) Terttu Civil, Pauli Hulkkonen, Matti Reittamo ja Veijo Taavitsainen

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani (1964 uud.21.9.1984)
Pj. Raimo Pahkala, Honkakatu 10, 87100 KAJAANI, p.k. 08-637 009, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 KAJAANI, p.k. 08-627 946

KUOKTE (2) Hyvinkää-Riihimäki (15.2.1967)
Pj. Markku Salminen, Vuoritie 24, 04400 JÄRVENPÄÄ, p.k.09-291 9916, p.t. 09-2719 2458, siht. Airi Heino, Männikkötie 1 A 11, 05830 HYVINKÄÄ, p.k. 019-484105, 050-369 8544

KOLBMA (3) Tampere (27.5.1967)
Pj. Erkki Kauppila, Paavo Kolinkatu 4 A 3, 33720 TAMPERE, p.k. 03-317 1542, p. 0400-635 524, siht. Timo Tulosmaa, Majakkakatu 3, 33410 TAMPERE, p.k. 03-346 0084, 040-744 0565

NJEALLJE (4) Pieksänmäki-Mikkeli-Varkaus (16.1.1970)
Pj. Jukka Albrecht, Urpolankatu 11 A 4, 50100 MIKKELI, p.k. 015-336 829, p.t. 015-228 752, siht. Leila Auvinen, Alvarintie 7, 78300 VARKAUS, p.k. 017-555 2297

VIHTTA (5) Vaasa (29.1.970)
Pj. Tapani Rajala, Lapuankatu 5 A, 65350 VAASA, p.k. 06-315 4112, siht. Kaija Mariapori, Keskuskatu 18, 65320 VAASA, p.k. 06-315 3515

KUHTTA (6) Itäinen Helsinki (1971)
Pj. Teemu Siniranta, Vehkalahdenkuja 1 A, 00950 HELSINKI, p. 040-525 7323, Siht. Teemu Siniranta, Vehkalahdenkuja 1A, 00950 HELSINKI, p. 040-5257323

TSIETSA (7) Iisalmi (5.3.1972)
Pj. Eero Lammi, Koiravedenkatu 20 as 4, 70800 KUOPIO, p.k. 017-363 4241, 040-545 4288, siht. Kaija Korhonen, Sairaalatie 7, 72100 KARTTULA, p.k. 017-383 1781, 050-303 5345

KAVTSI (8) Helsinki (24.8.1972)
Pj. Jorma Alapuranen, Vallinkatu 5 – 7 A 4, 02600 ESPOO, p.k. 09-512 0378, siht. Eila Vilen, Forsbackantie 8, 01760 VANTAA, p.k. 09-897 237

OVTSI (9) Jyväskylä (28.9.1976)
Varapj. Tuula Granroth, Harjutie 2 A, 40800 Vaajakoski, p. 040-7354418, siht. Ritva Loimio, Puistotori 6 as 16, 40100 JYVÄSKYLÄ, p.k. 014-615 282

LOGI (10) Turku (1978)
Pj. Kalevi Kanerva, Herukkakuja 4 B 31, 20720 TURKU, p.k. 02-236 6270, siht. Paula Jukala, Rätiälänkatu 20 C 24, 20810 TURKU, p.k. 02-251 7116

ALPPAS (11) Hämeenlinna (28.11.1984)
Pj. Teuvo Heinonen, Nujulantie 3, 13300 HÄMEENLINNA, p.k. 03-619 7359, siht. Marja-Liisa Mäki, Torikatu 10 A 6, 13100 HÄMEENLINNA, p.k. 03-675 9061

KUMPE (12) Pohjois-Karjala (1985)
Pj. Esko Saastamoinen, Pohjoistie 1, 75530 NURMES, p.k. 013-462 616, p. 0400-762 488, siht. Ensio Hiltunen, Mäkilehdonkatu 7, 75500 NURMES, p.k. 013-480 935, p. 0400-241 998

KUOVZA (13) Kymenlaakso
Pj. Veijo Taavitsainen, Suontaustankatu 13, 48720 KYMI, p.k. 05-281 249, siht. Sirkku Kanervio, Tornatorintie 13 as 25, 48100 KOTKA, p.k. 05-264 950

GEATKI (14) Satakunta
Pj. Aarno Lehtisalo, Kallionpääntie 33, 32700 HUITTINEN, p.k. 02-564 202, 0400-194 478, siht. Leena Vilppala, Rekikoskentie 857, 32700 HUITTINEN, p.k. 02-565 223 p.t. 02-560 4263

NJALLA (15) Tunturilappi (1.11.1997)
Pj. Raija Palosaari, Valtatie 100 D, 99100 KITTILÄ, p. 040-595 2625, siht. Paula Naukkarinen, Valtatie 21, 99100 KITTILÄ, p.k. 016-642 956, p. 016-642

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA

Kolbman kuulumisia

Kolbmalla oli maaliskuun lopulla kunnia isännöidä Tunturiladun Kevätpäiviä. Päivät tulivat, olivat ja menivät, mukavia vieraita oli Torpan täydeltä ja aurinko kökötti taivaalla. Kiitokset vielä kerran kaikille kekkereiden läpimenoon osallistuneille. Niin kolbmalaisille kuin muillekin.

Kevättalven mittaan on tehty muutakin. Tutustuttu kuntosaliin ja osa porukasta jäi koukkuun. Perehdyttiin asiantuntijan opastuksella ja Sportia-Pekan suosiollisella avustuksella suksien voiteluun, vietettiin omalla kodalla Kolbman talvipäiviä, pidettiin pystyssä perinteistä huoltoasemaa Pirkan Hiihdon osanottajille, laskiaiskahveita nautittiin Niihaman ulkoilumajalla, toukokuussa pidettiin kuvailta Amurin kerhohuoneella. Huhtikuussa osallistuttiin Login bussin matkassa Käsivarren hiihtovaellukseen Hellingskogenista Ropinsalmelle. Elokuun alussa pyöräiltiin Kota-Pyöräily Velaattaan ja pidettiin leppoisa iltakävely Tampereella Hatanpään Arboretumissa.

Syyskuun 23-24. päivinä on tarkoitus järjestää hiukan perinteisestä poikkeava ruskaretki. Menemme Viking Linella miniristeilylle Turun ja Tukholman saaristoon. Mukaan pääsee. Tervetuloa!

Terveisin **Timo Tulosmaa**

Kavtsin kuulumiset

Tervehdys latulaiset. Piakkoin alkava erävaelluksen SM-kilpailu on meille kavtsilaisille syksyn ensimmäinen isompi retkitapahtuma. Pellossa pidettävä kisa on suururakka, johon myös monet kerhomme jäsenet ovat lupautuneet järjestelytehtäviin; ja onpa osa porukastamme ollut tapahtuman suunnittelussa mukana jo kisaisännyyden varmistuttua parisen vuotta sitten. Tapahtumasta tulee varmasti onnistunut ja mieliin painuva sillä osallistumisaktiivisuus niin kilpailijoiden kuin meidän järjestäjien puolella on ollut kiitettävää. Myös puitteet kisojen järjestämiseen ovat erinomaiset.

Emme me kavtsilaiset kesälläkään retkeilemättä ole olleet, vaan kerhomme jäseniä on osallistunut erilaisiin retkitapahtumiin, joista monet ovat olleet melontaan liittyviä retkiä. Osa tapahtumista on ollut muiden tunturikerhojen järjestämiä, joten näin on päästy tutustumaan myös muiden kerhojen retkiantiin ja samalla tutustumaan muihin tunturilatulaisiin. Näin pitäisi kerhojen välistä yhteistyötä jatkossakin hyödyntää ja kehittää; se olisi meille kaikille hyödyksi.

Tällä hetkellä (6.8) alkaa kerhomme melontaretki Kemihaarasta Pelkosenniemelle. Ulla Sara on suunnitellut viikon kestävän melontaretken ja hänen johdollaan ryhmä meloo tämän lähes 200 km pitkän upean jokireitin, joka näin sateisen kesän jälkeen on varmasti erittäin hyvässä melontakunnossa. Reitti on sama, joka Ullan johdolla taivallettiin vuonna 1992 ja jota ainakin minä pidän yhtenä parhaimmista retkistäni Lappiin.

Seuraava kerhomme retki onkin heti eräkisojen jälkeen. 10-17.9. tekee Kavtsi Martti Mäkelän johdolla vaelluksen Paraksen ja Peltsan alueelle. Retki alkaa Kilpisjärveltä ja sinne ehtii vielä Pellon kisojen jälkeen mukavasti. Martti on aikonut ottaa mukaan kaksitoista "nopeinta". Lisätietoja retkestä voi kysyä Martilta, p. 09-2410236.

Perinteinen Kavtsin viikonloppuvaellus pidetään 14-15.10. Retkitoimikunta on suunnitellut mielenkiintoisen retkitapahtuman, joka varmasti tänäkin vuonna on tulemisen arvoin. Tapahtumasta lisää seuraavassa Väärtissä ja kerhon www-sivuilla osoitteessa http://www.megabaud.fi~kavtsi/ www.megabaud.fi~kavtsi/. Nettisivuilta löydät aina uusimmat uutiset kerhomme tapahtumista ja yhdyshenkilöistä.

Kavtsin kerhoillat, joissa aina pidämme kesäaikana kolmen kuukauden tauon, alkavat syyskuun 18. päivä. Silloin saamme vieraaksi kerhoiltaamme eräkirjojensa kautta varmasti meille kaikille tutuksi tulleen kirjailija Kullervo Kemppisen. Kerhon syyskokous pidetään 16.10. Samalla katselemme kuvia kerhomme tapahtumista viimeisen vuoden ajalta. Marraskuun kerhoillassa, joka pidetään 13.11., on aiheena jäätiköt ja tunturiturvallisuus. Kerhomme jäsen Leif Ström on monilla jäätikkökurs-seillaan perehtynyt asiaan ja lupautunut kertomaan sanoin ja kuvin aiheesta.

Joulukuun kerhoilta pidetään 11.12. Silloin käsittelemme monipuolisesti nyt vielä edessä olevaa erävaelluksen SM-kilpailua. Mitä kaikkea kisoja suunnitellessa oli otettava huomioon, kuinka kisat toteutettiin ja kuinka itse kilpailijat kokivat Pellon urakkansa selviää illan aikana. Ratkaisemme myös kisoissa olleita tehtäviä ja mikäli kisoista valmistunut video on valmistunut, katsomme sen.

Hyvää alkavaa syksyä teille kaikille.

Jorma

Ovtsin kuulumisia

Syyskauden kuukausikokoukset alkavat ti:na 29.8. klo 18.30 Eeronk. 6:ssa.

Aiheena on Sieniä, saamea ja susiasiaa. Huomaa siis, että syyskuun kerhoilta on siirretty elokuulle SM Erävaelluskisojen vuoksi. Lokakuussa 3.10. pidetään työkokous Vesalassa valmistellen Susiaisia ja Tunturiladun syysvuosikokousta, jotka ovat 6.-8.10. Jyväskylän kaupunkiseurakunnan kurssikeskuksessa Vesalassa.

Katso erillistä ilmoitusta tässä lehdessä! Ahvenanmaan kuvia katsellaan pe:na 6.10. klo 21 Vesalassa.

Marraskuun 3 p:nä on kerhon syysvuosikokous kuvasadon kera ja 27.11. vietetään pikkujoulua Haristuvassa. Joulun alusviikolla osallistutaan järjestöjen joulumyyjäisiin entiseen tapaan.

Muistakaa, että Ovtsin valokuvauskilpa päättyy 3.11. Aiheet olivat: 1. luontokuva, 2. retkeilevä ihminen.

Kesäkauden tapahtumista on tätä kirjoittaessani toteutunut mm. Ovtsin ja Kavtsin yhteinen luontoretki Ahvenanmaalle. Ke-

JÄSENLEHTI TUNTURILATU

Vastaava toimittaja: Kyösti Lamminjoki

Toimitussihteeri: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki pk. 02-8414 418, email: antti.karlin@pp.inet.fi

Julkaisutoimikunta: Kyösti Lamminjoki, Anne Toivonen, Juhana Häme, Marita Maula ja Antti Karlin (pj.)

Tunturilatu -lehden aineistopäivät 2000-2001

Aineisto tuleviin lehtiin on oltava perillä seuraavasti:

4/00	30.11.2000
1/01	15.01.2001

Aineisto lähetetään osoitteella: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki tai sähköpostilla:

antti.karlin@pp.inet.fi

Kuva-aineisto datana:ilmos@wakkanet.fi. Huom! Kuvat tif- tai jpg-tiedostoina.

vätesikkoja oli pientareet ja lehdot keltaisena ja merikotkiakin nähtiin useita joutsenista ja haahkoista puhumattakaan.

Tällaisin mukavin muistoin päätän puheenjohtajakauteni Ovtsissa vapaaehtoisesti 15.6. Sen jälkeen Ovtsia luotsaa jälleen varapuheenjohtaja Tuula Granroth siksi. Oheisena uusi sähköpostiosoitteeni Ahvenanmaan matkakumppaneille.

Kirjoitellaan!

Sinikka
sholopai@cc.jyu.fi

Vesistön ylitystä Kumpen 15-vuotisjuhlavaelluksella. Kuva P. Huikuri

Juhlavaelluksen osanottajat Herajärven Kierroksella. Kuva M-L Vahtola

Login kuulumisia

Terveiset LOGIN maisemista. Pitkästä aikaa.

Logilaisten jo syksyn kynnykselle ehtinyt vuosi 2000 on mennyt pääosin retkeilyllisissä merkeissä. Hyvä niin, koska tunturilatulaisten ehkä tärkein yhdessäolotarve edellyttää porukkamatkoja ja puuhailua luonnossa eri vuodenaikojen puitteissa.

Matkoja on siis tehty lähelle ja kauas. On koettu onnistuneet Lapin matkat vuoden vaihteessa, keväällä ja kesällä. On myös tehty talkootöitä kämppäolosuhteittemme vuokran maksuna.

Niinikään monet erilaiset retket kotimaamme luonaiskolkassa ovat saavuttaneet kerhoväkemme suosion ja runsaslukuisen mukanaolon. Esimerkkinä tulkoon mainituksi vain tuo vuosittain toistuva kevään suuri seikkailu "Helahoitoa pyöräillen", joka tuivertavassa tuulessa, sateessa ja ajoittain myös auringonpaisteessa tehtiin yli 200 kilometrin unohtumattomana taipaleena todella kauniissa saaristomaisemassa.

Alkanut syyskausi kokosi bussilastin logilaisia ja vihttalaisia, jotka kesäisen kauniin sään vallitessa vaeltelivat vallattomasti Haltin ja Reissajoen maisemissa.

Seuraava iso projekti onkin osallistuminen toimitsijoina erävaelluksen SM-kisoihin Pellossa. Bussimme lähtee Turusta pe 1.9.00 klo 19.oo ja ajetaan Tampereen-Jyväskylän kautta. Mukaän pääsee matkan varrelta kuten aiemminkin. (tied.K.Kanerva, p.02-2366270 tai 0407331765).

Muita syyskauden huomattavia matkahankkeita ovat mm. luontoretki Särkisalon Pettuun la 30.9. (tied.P.Kramsu, p. 040-7062764) ja osallistuminen Tunturiladun syyskokoukseen ja susiaisiin Jyväskylän Vesalassa pe-su 6-8.10. (tied.K.Kanerva, p.02-2366270 tai 0407331765).

Vuosi päätetään taas perinteisesti Adventtikirkkomatkaan (tänä vuonna Rymättylään) ja omaan tunnelmalliseen Login Jouluun kämpällä.

Tällä kertaa Unna-Pentin muistirepusta ei löydy tämän kummempia terveisiä. Hyvää syksyä ja hehkuvaa keväthankien odotusta!

Unna-Pentti

Kumpen kuulumisia

Uuden vuosituhannen ekavuoden ensimmäinen puolisko on jo kerhotapahtumineen nautittu. Kumpen toiminta aloitettiin perinteisillä Huhmarin hiihtopäivillä helmikuisena viikonloppuna. Parikymmentä kerhon jäsenta sujutteli Huhmarin hangilla kahden päivän aikana, hankkien punaa poskillensa ja kilometrejä "kuntokortteihinsa". Tämän lisäksi tietenkin jumppaa musiikin tahdissa parketilla, jonka uskotaan rentouttavan kireitä lihaksia ja tekevän muutoinkin "hövelin olon".

Kerhomme kevätkokous ja perinteinen pilkkikisa pidettiin maaliskuun lopulla Kopravaaran Karelia-nimisessä lomakeskuksessa Kolin kupeessa. Kokousasiat selvitettiin rivakasti Raikin johdella, ja myöskin pilkkikisan mestaruudet saatiin selville alkuhämmingistü huolimatta. Näet tuomaristolta puuttui puntari. Vaan eipä hätää. Puntarin puuttuessa palkintosijat ratkaistiin tällä kertaa metrimitalla!! Kalat vaan jonoon ja sitten mittaa pägle. Kisan v. 2000 mestarittareksi venytti Paula H. upealla 175 senttimetrin tuloksella kalaa, ja pilkkimestariksi ujutti Raimo R. saalillaan 190 senttiä ahvenia!!! Kisassa kertyi kalaa yhteensä kuusi metriä 25 senttiä, jotka perattiin ja nautittiin huikopalana illan mittaan,

Huhtikuiselle hiihtoviikolle Raattamaan posoteltiin omilla autoilla 14 kumpen joukolla. Majaa pidimme tälläkertaa Porotila Autolla. Hiihtoretkiä" pilkkipäiviä, liikunta-iltoja ravintola Loimussa, saunomista, gourmeepäivällisiä ja ilonpitoa koko viikon. Siispä varsin mainio hiihtoviikko Lapin hangilla.

Toukokuun lopulla tehtiin Kumpen 15 - vuotisjuhlavaellus Kolin maisemissa. Taivalsimme 40 kilometrin pituisen Herajärven Kierroksen, jolla on makeita nousuja ihan kivasti. Lenkin vaelsi 26 tunturilatulaista. Olimme saaneet omien taivaltajien vahvistukseksi vieraita Oktasta ja Kavtsista. Lauantain tihkusateen kuittasi upea aurinkoinen sunnuntai ja meillä kaikilla oli niiin mukavaa... Herkuteltiin täysin siemauksin kevätasuisista Kolin vaaroista ja Pielisen ulapoista. Oktalaiset vieraammekin totesivat, tarkan pohdinnan jälkeen Pielisen piirimmät Kolin maisemat "piirun verran hulppeimmiksi" kuin kotoiset Vuokatin maisemat.

Kesä-heinäkuun taitteessa Kumpea edusti 8 jäsenen valtuuskunta Suomen Ladun Kesäpäivillä Vuokatissa.

Tulevasta toiminnasta poimitaan Ruskaretki Susi-Kyröön 2.9 - 9.9. Matka tehdään perinteisesti linja-autolla ja huiputetaan likeisiä tunturinhuippuja "vapaaseen tahtiin", Retken yhteyshekilöinä Ensio ja Esko.

Karpaloretki Mäkikankaan Kämpälle 23.-24.9.00 HUOM! muuttunut ajankohta. Aikaa on rukattu yhteensattumien takia. Ensio/ Esko kertovat asiasta tarkemmin.

Kumpen syyskokous - pikkujoulu 25 - 26. 11 Huhmarissa Kokous aloitetaan klo 14.00 ja pikkujoulu aloitetaan joulupäivällisellä klo 18.00. Tervetuloa syyskokoukseen.

Esko

Njallan kuulumiset

Keväällä vaelsimme pienellä naisporukalla Hetta-Pallaksen. Ilmat suosivat vaellusta ja porukkahenki oli todella upea. Yöpyminen Susikyrössä ja saunominen kruunasivat vaelluksen. Isommalla naisporukalla tehtiin vaellus Haltin maisemiin. Porukka oli tyytyväinen vaellukseen.

Kesän alussa saimme oman merkin, joka toivottavasti tulee vaeltajille tutuksi eri vaellusreiteillä ja erämaakämpillä.

Kiviretki Jaspiksen johdolla kesäkuun alussa oli kaikille osanottajille unohtumaton elämys. Asiantuntija tekee kivestäkin antoisan ja mielenkiintoisen luontoretken.

Elokuussa (17.8.) päätettiin uusia kiviretki Jaspiksen johdolla. Syksy aloitetaan Erä- SM kisoilla Pellossa. Yksi partio on osallistumassa kilpailuun. Toimitsijoiksi kannattaa lähteä isollakin joukolla. Kokemus on ainutkertainen ja taatusti antoisa.

Syksyn ruskavaellus on suunniteltu Kuusamoon Karhunkierrokselle. Asiasta kiinnostuneet ottakaa yhteyttä sihteeri Paulaan. Ajankohta on vielä hieman auki. Toivotaan, että mahdollisimman moni pääsisi mukaan. Hallitus kokoontuu syksyn alussa suunnittelemaan uusia vaelluksia ja luontoretkiä, joista tiedotetaan myöhemmin.

Kaikille oikein antoisaa syksyä luonnonhelmassa t. **Raija P**

Kokouksessa 3/2000 käsiteltiin mm seuraavia asioita:

- Ovtsin puheenjohtaja Sinikka Holopainen on luopunut tehtävästään. Varapuheenjohtaja Tuula Granroth toimi yhdistyksen puheenjohtajana 15.6. alkaen.
- Eurovaelluksen Tunturiladun osuus vaelletaan Nuorgamista Kiilopäälle 11.3.–24.3.2001. Mukaan voi tulla reitin varrelta ja lopettaa voi haluamaansa paikkaan.

Syyskokouksessa käsitellään sääntömääräisten asioiden lisäksi. mm. Koira-Oskaria ja jäsenmaksuasioita. Tule mukaan!

sihteerinne **Iitu G**

Tremanskärr

Pitänee asua 35 vuotta samalla paikkakunnalla ennen kuin löytää ne luontokohteet, jotka ovat katsomisen ja käymisen arvoisia. Tällainen paikka on "kolmen miehen suo".

Tuo paikka on rauhoitettu lääninhallituksen päätöksellä 5742/24.11 1986. Alue on Espoon kaupungin mailla. Sille ensi kerran tullessani miltei vahingossa oli elämys kuin Lapissa ikään.

Suo on tyypillinen kohosuo, joka käsittää erilaisia suotyyppejä. Laide on nevakorpea, keskustasanne rämettä. Kelottuneet männyt ovat kuolleet, ja opaskilvistä on hyvä lukea se syy. Suon keskustan rämeellä männyt pystyvät vain vaivoin elämään, ne ovat matalia ja kasvavat hitaasti, elinympäristön vähäinenkin muutos saattaa olla niille kohtalokas.

Pitkosia on jotakuinkin neljäsataa metriä. Suo kyllä nykyään kantaa ihmisen, mutta parempi on pysyä pitkosilla.

Tämä luontokohde on lähellä Porintietä. Jos omalla autolla liikutte, ajakaa hitaasti, sillä paikasta ajaa helposti ohi. Espoon bussillakin pääsee aivan viereen Porintien toiselle puolen. Espoon Kalajärven bussin numero on 324.

Tällä alueella on valittavana luontopolkuja pituudeltaan 2.8 tai 3.4 kilometriä. Espoon kaupungilta saa lisätietoja.

Niin se historiakin on. Tremanskärrin nimi juontaa 1700-luvulle Isonvihan aikaan, joka tapahtui 1713-21. Tarinan mukaan kolme venäläistä miestä on uponnut tähän suohon. Nykyään suo kantaa, mutta suohan on arkisto, joka säilyttää salaisuutensa satoja vuosia. Paikan kehittyminen suoksi kangasmaasta on alkanut jo 3200 vuotta sitten

MK

Pitkospuilla Espoon Tremanskärissä voi kulkea neljäsataa metriä.

Tunturiladun kämpät

Talkoohenki on eräs vahvimpia Tunturiladun jäseniä yhdistävä ominaisuus. Sen voimin on saatu aikaan kolme eri puolilla Lappia sijaitsevaa kämppää.

Susikyrö valmistui vuonna 1966 Enontekiön Kyrön kylään Vuontisjärven rannalle. Äkäslompolon läheltä purettiin vanha tukkikämppä, joka pystytettiin Tunturiladun tontille. Myöhemmin rakennettiin kaksi majoitusyksikköä käsittävä pienempi rakennus – "Oskari". Rantasaunasta avautuu mahtava näkymä Pallastuntureille. Susikyröön pääsee autolla, ja kiinteistön alueella on runsaasti telttailutilaa. Keittokatos palvelee kävijöitä, ja varsinkin monisatapäisten yhteisten tilaisuuksien muonitushuollon hoitamiseksi se on korvaamaton.

Susi-Talas valmistui vuonna 1975 Inarin Paatsjoen kylään kuuluvien lompoloiden rannalle.

Tähänkin kiinteistöön kuuluu majoitusrakennuksen lisäksi sauna ja keittokatos. Pieksämäeltä löytynyt vanha aitta purettiin ja siirrettiin kevättalvella nykyiselle paikalleen. Samana syksynä se oli jo retkeilijöiden käytössä. Kämppä sijaitsee erämaassa, mutta polkuja pitkin sinne on helppo mennä.

Susi-Kiisa sijaitsee Utsjoen kunnan Outakosken kylään kuuluvan Kiisajärven rannalla. Tontille rakennettiin vuonna 1981 turvekammi, joka sai rakennuspäällikkö Pekka Huttusen mukaan nimen Pekan kammi. Seuraavana vuonna paikalle kuljetettiin kelohirret, ja neljän viikon talkoorupeaman jälkeen kämppä oli valmis. Kiisajärven rannalla sijaitsevan saunan ikkunasta on upea näkymä Norjan tuntureille - muun muassa Rastegaissa häämöttää horisontissa. Nuvvuksen kylän kohdalta polkua pitkin kämpälle on matkaa kilometrin verran.

Rakentamista eräretkeilyn hyväksi

Tunturilatulaisten rakentamisinnon ensimmäinen näyte oli Saariselälle Sorvusojan varteen vuonna 1952 pystytetty osin maahan kaivettu turvekattoinen Sudenpesä, joka joutui heti tehokkaaseen käyttöön. Vuonna 1971 "pesä" kuitenkin paloi. UK-kansallispuiston johto ehdotti Tunturiladulle sen uudelleen rakentamista. Tunturiladun tamperelainen tunturikerho Kolbma otti tehtävän suorittaakseen. Kämppä valmistui lähes entisenmallisena vuonna 1985 ja luovutettiin virallisesti vuonna 1986 Tunturiladun juhlavuoden lahjana puiston hallinnolle. Sudenpesä palvelee nykyisin retkeilijöitä varauskammina.

Vuonna 1956 rakensivat Tunturiladun aktivistit Antero Tarvainen ja Unto Tovi Vongoivan kodaksi ristityn turvekammin samannimisen joen latvahaaraan. Tämäkin kammi on rakennettu uudelleen ja toimii nykyään UK-kansallispuiston varauskammina.

Vuonna 1957 nousi Tuiskuojan varteen Immunkammi, joka aikansa palveltuaan on päässyt jo kammien "leposijalle".

Turvekammien hyviksi majoitteiksi suunnitteli Tunturiladun silloinen puheenjohtaja Yki Pitkänen uudentyyppiset turvekammit, joissa oli tilaa yli kymmenelle henkilöl- le ja jotka rakennettiin sitten talkoovoimin. Susikammi valmistui vuonna 1958 Muotkatuntureille Porttashohkan lähelle, Akukammi vuonna 1959 Akujoen latvoille Paistuntureiden eteläpuolelle ja vuonna 1960 Morrishvein kammi Pulmankijoen sivuhaaran latvoille Inarijärven pohjoispuolelle. Kammien tarkoitus oli olla Inarijärveä kiertävän retkireitin tukipisteinä alueella, jolla ei ollut autiotupia. Kammeista on jäljellä enää Akukammi retkeilijöiden ja poromiesten suojana.

Tunturiladun rakentamat kammit muodostivat laajan Inarijärveä kiertävän retkireitin. Sillä oli kuitenkin hankala ja vaikeasti ylitettävä este – Ivalojoki. Siksi Tunturiladun johtokunta päätti rakentaa riippusillan joen yli Kultalan alapuolelle Alakosken kohdalle. Suurin ponnistuksin se valmistuikin vuonna 1964 kahdeksan päivän uurastuksen jälkeen. Kaksijänteisen sillan pituudeksi tuli 77 metriä. Kevään 1966 tulvien jäämassat veivät sillan mennessään. Siispä päätettiin rakentaa uusi yksijänteinen silta parempaan paikkaan, joka löydettiin pari sataa metriä Kultalasta ylävirtaan Saunakosken kohdalta. 78,5 metriä pitkä silta valmistui vuonna 1968 ja luovutettiin Metsähallitukselle. Talkoiden yhteydessä pystytettiin Kultalan pihapiiriin tukeva keittokatos.

Vuonna 1973 tunturilatulaiset joutuivat suojaamaan sillan rakenteita ruostumista ja lahoamista vastaan. Vuonna 1988 silta kunnostettiin perusteellisesti. 90-luvun lopulla rakenteellinen vanheneminen aiheutti sen, että Metsähallitus purki tämän perinteikkään sillan. Tilalle rakennettiin uusi teräspilarinen riippusilta.

Tunturiladun kerhot

Tunturiladulla on eri puolella Suomea 15 ns. tunturikerhoa, jotka toimivat alueellisina jäsenten yhteenliittyminä. Yleensä kerhot vastaavat Tunturiladun tapahtumien toteutuksesta. Niiden ohjelmaan kuuluu retkeily eri muodoissaan, kuten erävaellukset kesäisin ja talvisin, melonta- ja polkupyöräretket ym.

Kerhot järjestävät myös Tunturiladun koulutustilaisuudet. Ne järjestävät muita maastotapahtumia, kerhoiltoja noin kerran kuukaudessa, viikonloppuretkiä ym. Suosittuja ovat eri vuodenaikoina järjestettävät ns. kerhoviikot Tunturiladun Lapissa sijaitsevilla kämpillä.

Yli puolet Tunturiladun jäsenistä kuuluu kerhoihin. Niiden tilaisuuksiin voivat osallistua myös kerhoihin kuulumattomat Tunturiladun jäsenet.

Kymmenen vanhinta kerhoa on nimetty perustamisjärjestyksessä saamenkielisin lukusanoin. Siitä eteenpäin on käytetty Lapin eläinten nimiä.

Tunturikerhot toiminta-alueineen, (kotipaikkoineen) ja perustamisvuosineen

1. **OKTA** Kainuu (Kajaani) 1964/1984
2. **KUOKTE** Keski-Uusimaa (Hyvinkää) 1967
3. **KOLBMA** Pirkanmaa (Tampere) 1967
4. **NJEALLJE** Savo (Mikkeli, Pieksämäki, Varkaus) 1970
5. **VIHTTA** Pohjanmaa (Vaasa) 1970
6. **KUHTTA** Helsinki 1971
7. **TSIETSA** Pohjois-Savo (Kuopio, Iisalmi) 1972
8. **KAVTSI** Pääkaupunkiseutu (Helsinki) 1972
9. **OVTSI** Keski-Suomi (Jyväskylä)1976
10. **LOGI** Lounais-Suomi (Turku) 1978
11. ALPPAS (ilves) Häme (Hämeenlinna) 1984
12. **KUMPE** (susi) Pohjois-Karjala (Joensuu, Lieksa, Nurmes) 1985
13. **KUOVZA** (karhu) Kymenlaakso (Karhula) 1970
14. **GEATKI** (ahma) Satakunta (Huittinen) 1996
15. **NJALLA** (naali) Tunturi-lappi (Kittilä) 1997

Koska jäsenistä lähes puolet eivät kuulu tunturikerhoihin ja monia paikkakuntia on kerhotoiminnan ulkopuolella, olisi aktiivisille retkeilyn harrastajille tarjolla mahdollisuus ryhtyä tunturikerhon perustamispuuhiin!

Toiminnan esittely yleisölle tekee latuasiaa tunnetuksi. Kuva: Kyösti Lamminjoki

Jokainen vuodenaika sopii retkeilyyn. Kuva: KL

Kurssit ovat osa Tunturiladun toimintaa. Kuva KL

Tunnettuja tunturilatulaisia

Tunturilatuun on sen perustamisesta lähtien kuulunut henkilöitä, jotka ovat toiminnallaan eräretkeilyn hyväksi tulleet tunnetuiksi myös yhdistyksemme ulkopuolella.

Bjarne "Jam Jam" Lampén, Kunniasusi nro 1

Bjarne Lampén kuului eräretkeilyn uranuurtajiin Suomessa. Hän oli Lapin tunturialueiden retkeilyllinen kartoittaja, joka kehitteli retkeilyvarusteita vaelluksillaan ja tutki jo varhain mm. lumimajoitteita. Hän puhui voimakkaasti tunturiretkeilyn puolesta suurelle yleisölle. Taitavana valokuvaajana hän tallensi alkuaikojen vaellusten tapahtumia. Lampén oli Tunturiladun perustajajäseniä ja sen ensimmäinen puheenjohtaja.

Ilmari "Immu" Sorjonen, Ikäsusi nro 1

Tunturihiihtäjien kerhon ja Suomen Ladun ansioitunut puuhamies sekä Tunturiladun perustavan kokouksen koollekutsuja. Hänen eräkokemustensa perusteella syntyivät Tunturiretkeilijän 11 käskyä, joista on poimittu nykyisinkin käytössä olevat Tunturivaeltajan viisi käskyä. Toimiessaan Suomen Ladun pitkäaikaisena toiminnanjohtajana hänen sydäntään lähellää oli tunturiretkeilyn kehittäminen. Sorjosen kirjoittama "Eräretkeilyn opas" (1949) oli aikanaan retkeilijöiden tärkeä käsikirja. Hän kirjoitti myös "Hiihtotekniikan oppaan".

Aaro Raappana, Ikäsusi nro 4

Aaro Raappana vaelsi koko ikänsä Lapissa. Lapin elämä ja erämaa muokkasivat hänestä osaavan erämiehen. Hän rakensi kuulun osin maahan kaivetun kämppänsä Saariselälle Luirojärven rantaan. Uudelleen rakennettu Raappanan kammi toimii nykyään UK-kansallispuiston varauskammina. Raappanan tuli on retkeilijöille tuttu keittonuotio.

Yrjö Metsälä, Ikäsusi nro 5

Yrjö Metsälä oli Lapin ja koko Suomen kuuluisin ja arvostetuin tunturiopas. Lukemattomat ovat ne retkeilijät, joihin Metsälä Kilpisjärvellä vuosikymmenet SMY:n tunturioppaana ja kurssien vetäjänä toimiessaan sekä luonnon ystävänä sytytti Lapin lumon. Hänen ottamiaan valokuvia on julkaistu monissa kuvateoksissa ja lehdissä sekä postikortteina.

Erik Pihkala, Ikäsusi nro 12

Erik Pihkala teki merkittävän elämäntyön erävaellusten ja retkivarusteiden kehittelyssä osallistuen muun muassa erävarusteiden kokeiluleireihin. Hän suunnitteli ensimmäisen karoliinien muistohiihdon ja toteutti sen retkiryhmänsä kanssa. Hänen huomattavin suorituksensa oli suomalaisen retkikunnan johtaminen Grönlannin poikki vuonna 1966. Tälle vaellukselle suunniteltu lämmitettävä telttaratkaisu on käytössä vieläkin. Erik oli vaikuttamassa myös Finlandiahiihdon syntyyn.

Kullervo Kemppinen, Ikäsusi nro 13

Kullervo Kemppinen tuli maankuuluksi lukuisista Lapin retkialueita kuvaavista kirjoistaan. Hänen Saariselän alueesta kirjoittamansa Lumikuru-niminen teos aloitti tämän retkeilijöitä innostavan ja kiinnostavan kirjasarjan. Lumikuru toi Saariselän loistavan retkeilyalueen laajojen retkeilijäpiirien tietoon. Lapin eri retkeilyalueita esitteleviä kirjoja täydensi laaja-alainen eräretkeilyn opas.

Kauno "Kake" Laine, Ikäsusi nro 39

Kauno Laine sai Lapin-kipinän erikoisella tavalla: toimimalla edelleenkin suositun Rovaniemen markkinoilla -elokuvan pääkuvaajana. Laine oli Suomen tunnetuimpia elokuvaalan veteraaneja ja suuri Lapin ystävä, joka toimi Tunturiladun lisäksi mm. Lapin Sivistysseurassa. Alan ammattilaisena hän teki mm. Lapin pukuperinnettä esittelevän diasarjan ja kokosi varhaisia retkeilyelokuvia Tunturiladun perinnevideoksi.

Sylvi Saimo, Tunturisusi nro 1361

Sylvi Saimo teki Suomea tunnetuksi urheilijana. Melonta oli hänen vahva lajinsa ja niinpä hän saavutti kajakkiyksikköjen 500 metrillä kolme maailmanmestaruutta ja olympiakultaa.

Vuonna 1966 hänet valittiin kansanedustajaksi. Hyväkuntoisena Saimo osallistuu edelleenkin Tunturiladun toimintaan kotikerhonaan Tunturikerho Ovtsi.

Jaakko Paavela, Tunturisusi nro 1523

Jaakko Paavela on tehnyt tunnetuksi latutoimintaa Suomen Ladun edellisenä monivuotisena puheenjohtajana ja neuvottelukunnan jäsenenä. Nykyisin hän on neuvottelukunnan puheenjohtaja. Viestintäneuvos Paavelan panos ulkoilun myönteisen julkisuuskuvan muodostumisessa on varsin merkittävä.

Tunturiladun toimintaan kuuluu myös erävaelluskilpailujen järjestäminen. Kuva Frans Eronen

Koulutusjärjestelmä

Koko olemassaolonsa ajan Tunturilatu on kouluttanut jäseniään sekä varsinaisilla retkeilykursseilla että eri tapahtumien yhteydessä pidetyissä opintotilaisuuksissa.

Nykyisin koulutuksen rungon muodostavat suunnistuskurssi ja eräretkeilyn peruskurssit, joiden opetusohjelmat perustuvat oppituntikohtaisiin opetussuunnitelmiin. Eräretkeilyn peruskursseihin sekä kesä- että talvikursseihin sisältyy viikonlopun kestävä teoriapainotteinen osa, jossa on myös käytännön opetusta muun muassa ns. rastikoulutuksena, jossa opetusta annetaan pienryhmille. Maasto-osa kestää myös viikonvaihteen ajan, ja sen ohjelma painottuu käytännön harjoitteluun. Kurssin päätteeksi oppilaat saavat kurssikansion, jossa opetetut aiheet on selvitetty laajemmin, sekä kurssitodistuksen. Kurssi on suunnattu aloitteleville retkeilijöille, mutta myös kokeneemmille sillä on annettavaa.

Kurssien järjestäjinä toimivat Tunturiladun tunturikerhot. Opetuksen taso pystytään säilyttämään yhtenäisen ohjelman ansiosta.

Kerhot järjestävät lisäksi erilaisia erikoiskursseja, kuten ensiapu-, valokuvaus-, luonnontuntemus-, melonta- ym. kursseja. Suosittuja ovat olleet myös lasten retkikurssit.

Koulutustoimikunta valvoo kurssitoimintaa ja vastaa kurssiohjelmien päivittämisestä tarpeen mukaan Toimikunta ylläpitää myös ns. opettajapankkia, josta kursseja järjestävät kerhot saavat opettaja-apua.

Avantoon putoaminen ja pelastautuminen olisi harjoiteltava. Kuva KL

Julkaisut

Tärkein Tunturiladun julkaisuista on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Tunturilatu-lehti, jolla pääsääntöisesti pidetään yhteyttää jäseniin. Lehti sisältää toimintaan liittyviä tiedotteita, kerhojen tiedotuspalstat sekä retkikuvauksia ym. retkeilyyn ja Lappiin liittyvää aineistoa.

Uusille jäsenille tarkoitettu opas sisältää järjestötietoutta, yhdistyksen säännöstön, yleistietoutta, kuten jokamiehenoikeudet, lyhyet toimintaan liittyvät vuosikatsaukset, Tunturisusijärjestelmän säännöt jne.

Eräretkeilyn perustietoja-kansio pitää sisällään rautaisannoksen retkeilyyn liittyvää opetus- materiaalia.

Viiden vuosikymmenen vaellus on viime vuonna ilmestynyt Tunturiladun 50-vuotisjuhlakirja. Tunturiladun historian lisäksi tämä 140-sivuinen julkaisu sisältää runsaasti myös eräretkeilyn historiaa ja sen kehitystä.

Tunturikerhojen julkaisut ovat alueellisia jäsenten yhteydenpitoon tarkoitettuja tiedotteita.

TUNTURISUSIJÄRJESTELMÄN SÄÄNNÖT

Jokaisella lapinkävijällä, joka arvostaa Lappia ja on kiintynyt sen luontoon, on mahdollisuus Tunturiladun jäsenenä pyrkiä tunturisusien erähenkiseen laumaan.

Tunturisudet ovat susivaatimukset täyttäviä itsenäiseen vaeltamiseen pystyviä lapinkävijöitä, jotka rajoituksensa tuntien kohtaavat tunturiluonnon ja -maailman. Heille on myös tärkeää harrastuksensa puhtauden varjeleminen ja tunturimaailman perinteellisen vastuullisen vapauden vaaliminen.

SUDEN ARVO VELVOITTAA!

Merkkien ja arvoasteikkojen säännöt

Kunniasudeksi voi Tunturiladun yleinen kokous sekä Ikäsudeksi Tunturiladun johtokunta kutsua erityisen ansioituneen Tunturiladun jäsenen. Outa-, Tunturi- ja Johtajasudeksi haetaan. Anomusten viimeinen jättöpäivä ilmoitetaan vuosittain Tunturilatu- tai/ja Latu ja Polku-lehdessä tai Tunturiladun jäsenkirjeellä. Anomuskaavakkeita saa Tunturiladun sihteeriltä ja susivaliokunnan puheenjohtajalta.

Tunturisusi-arvoasteet:

Tunturilatu voi myöntää jäsenilleen hakemuksesta seuraavat Tunturisusi-arvot:
- Outasusi
- Tunturisusi
- Johtajasusi

Tunturilatu voi myöntää jäsenilleen ilman hakemusta seuraavat Tunturisusi-arvot:
- Ikäsusi
- Kunniasusi

Outasusi

Arvonimen Outasusi susivaliokunta myöntää hakemuksesta 12 vuotta täyttäneelle, vähintään vuoden Tunturiladun jäsenenä olleelle tunturivaeltajalle, joka on:

Suoritusosa:

1. Tehnyt vähintään kaksi tunturivaellusta, joista toisen kesällä ja toisen talvella.
2. Käynyt vähintään viidellä eri tunturihuipulla.

Taito-osa:

3. Osaa kartan ja kompassin käytön sekä ymmärtää suunnistuksen perusteet tunturialueella.
4. Osaa turvallisesti ylittää virtaavan veden.
5. On yöpynyt vaelluksen aikana mukana kuljetetussa teltassa, laavussa tai vastaavassa majoitteessa.
6. Hallitsee retkeilijän ensiaputaidon.

Tieto-osa:

7. Tuntee jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.
8. Tuntee eksymisestä selviytymisen perusteet.
9. Tuntee tunturivaeltajan säännöt.

Outasusi on oikeutettu kantamaan Outasuden merkkiä.

Tunturisusi

Arvonimen Tunturisusi susivaliokunta myöntää hakemuksesta 18 vuotta täyttäneelle, vähintään kaksi vuotta Tunturiladun jäsenenä olleelle tunturivaeltajalle, joka on :

Suoritusosa:

1. Tehnyt vähintään 5 tunturivaellusta ainakin kolmella eri tunturialueella. Vaelluksista vähintään kaksi on tehtävä sekä talvella että kesällä. Vaelluksista kaksi on oltava tunturisusivaelluksia, joista toinen on suoritettava kesällä ja toinen talvella.
2. Esittänyt tunturisusivaelluksistaan yksityiskohtaisen retkiselostuksen.
3. Käynyt vähintään 20 eri tunturihuipulla, joista viiden on oltava yli 1000 m:n huippuja.

Taito-osa:

4. Osaa suunnistaa ja ymmärtää reitinvalinnan perusteet tunturialueella.
5. On suorittanut ensiapukurssin EA I tai hallitsee vastaavat taidot.
6. Hallitsee hätämajoittumisen ja tulenteon sekä kesällä että talvella.
7. Osaa ylittää virtaavan veden ja tuntee eksymisestä selviytymisen perusteet.

Tieto-osa:

8. Tuntee jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet sekä keskeisimmät retkeilijää koskevat säännökset.
9. Tuntee poronhoidon perusteet ja Lapin maastoa koskevan keskeisen sanaston.

Tunturisusi on oikeutettu kantamaan Tunturisuden merkkiä.

Johtajasusi

Arvonimen Johtajasusi Tunturiladun johtokunta myöntää hakemuksesta susivaliokunnan esityksestä Tunturisudelle, joka on:

Suoritusosa:

1. Vähintään kaksi vuotta aikaisemmin saanut Tunturisuden arvon
2. Tehnyt vähintään 12 tunturivaellusta. Vaelluksista vähintään kuuden on oltava itsenäisesti suunniteltuja ja johdettuja ja joista vähintään kolme on tehtävä sekä kesällä että talvella. Vaelluksista ainakin yhden on oltava vähintään 300 km:n pituinen ns. johtaja-susivaellus sekä sen lisäksi ainakin kolmen on oltava itse johdettuja tunturisusivaelluksia.
3. Tehnyt johtajasusivaelluksestaan yksityiskohtaisen retkiselostuksen.
4. Käynyt vähintään 40 eri tunturin huipulla, joista vähintään kymmenen on oltava yli 1000 m korkeita.
5. Tehnyt Lappiin liittyvän harrastusnäytteen.

Taito-osa:

6. Osaa suunnistaa, hallitsee

matkan mittaamisen ja pystyy johtamaan ryhmää kaikissa olosuhteissa.

7. Pystyy johtamaan ryhmän turvallisesti vesistön yli.
8. On suorittanut ensiapukurssin EA II tai hallitsee vastaavat taidot.

Tieto-osa:

9. Tuntee Lapin tunturialueet, niiden maantieteelliset erityispiirteet sekä on tutustunut Lapin luontoon.
10. Tuntee lumivyöryn syntyperusteet ja tarvittaessa lumivyöryuhrin etsinnän periaatteet.
11. On tutustunut saamelaisten historiaan ja nyky-yhteiskunnan pääpiirteisiin.

Johtajasusi on oikeutettu kantamaan punaisella punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

Ikäsusi

Ikäsudeksi Tunturiladun johtokunta voi kutsua kokeneen Tunturi- tai Johtajasuden, joka on osoittanut erityistä ansiota eräretkeilyn ja tunturilatutoiminnan edistämiseksi. Ikäsudesta tulee samalla Tunturiladun ainaisjäsen.

Ikäsusi on oikeutettu käyttämään Ikäsuden sauvaa sekä kantamaan harmaalla punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

Kunniasusi

Kunniasudeksi Tunturiladun vuosikokous voi johtokunnan esityksestä kutsua latutyössä erittäin ansioituneen, Tunturiladun johtotehtävissä tai muussa tunturieräretkeilyä edistävässä tärkeässä tehtävässä toimineen Tunturiladun jäsenen.

Kunniasudesta tulee samalla Tunturiladun ainaisjäsen. Kunniasusi on oikeutettu kantamaan kultaisella punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

Muut määräykset

1. Susivaliokunnan muodostavat puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä. Jokainen näistä on vähintään johtajasuden arvoisia Tunturiladun jäseniä, jotka valitaan vuosittain Tunturisusien kokouksessa.
2. Ikä-, Johtaja-, Tunturi- ja Outasusien juhlallinen vihkiminen tapahtuu Susivihkiäisissä, joiden ajan ja paikan Tunturiladun johtokunta päättää.
3. Vain näiden sääntöjen mukaan virallisesti nimetyt sudet ovat oikeutettuja kantamaan arvoaan vastaavia tunnuksia. Susimerkkiä kannetaan aina rintapielessä vasemmalla puolella.
4. Susivaliokunta pitää susista luetteloa.

Tunturisusi-arvon peruuttaminen

Tunturiladun johtokunta voi, susivaliokuntaa ja asianomaista kuultuaan, peruuttaa susiarvon Tunturiladun tarkoitusperien vastaisen teon vuoksi. Henkilö, jolta susiarvo on peruutettu, ei ole oikeutettu kantamaan minkäänlaista susimerkkiä.

Sääntöjen tulkinnat

1. Tunturialueiksi luetaan kaikki napapiirin pohjoispuoliset maantieteelliset alueet sekä Ruotsin, Norjan ja Venäjän muut suurtunturialueet. Muutkin alueet voidaan hyväksyä susivaliokunnan päätöksellä.
2. Tunturivaellus on retki, joka tehdään kävellen, hiihtäen tai vesitse omin voimin pääosin asumattomalla ja viitoittamattomalla reitillä tunturialueella ilman muona- tai varustetäydennystä. Vaelluksen on kestettävä vähintään kuusi vuorokautta.
3. Tunturisusivaellus on vähintään 150 km:n pituinen vaellus, jolla asianomainen on vastannut suunnistuksesta.
4. Johtajasusivaellus on vähintään 300 km:n pituinen asianomaisen johtama vaellus. Osanottajina on oltava vähintään kaksi oman perheen ulkopuolista henkilöä.
5. Vaelluksen pituudeksi lasketaan karttakilometrit lisättynä maastohyvityksellä (enintään 20 %). Vaelluksen kokonaispituuteen saa laskea mukaan vaelluksen aikana ilman täydellisiä varusteita kuljettu matka. Tällaisen matkan osuus vaelluksen kokonaispituudesta ei kuitenkaan saa olla enempää kuin 1/5. Vesitse omin voimin kuljetut kilometrit hyväksytään jaettuna kahdella.
6. Tunturihuippu on puurajan yläpuolelle kohoava tunturin korkein kohta. Yli 1000 m:n huippujen on oltava nimettyjä.
7. Huippujen lukumäärää laskettaessa samalla oleskelukerralla saa laskea enintään kolme huippua 10 karttakilometrin säteellä.
8. Retkiselostus on yksityiskohtainen ja itse laadittu. Siitä on ilmettävä mm. retkireitti, päivittäinen ohjelma ja luontohavainnot.
9. Harrastusnäyte on kirjallinen esitys tai muu osoitus siitä, että asianomainen on syventynyt johonkin Lappia tai Lapin retkeilyä koskevaan aiheeseen. Sellaisia ovat esim. retkeilytekniikkaan tai varusteisiin liittyvät kokeilut ja testaukset raportteineen, Lapin luontoon liittyvät harrastukset (eläimet, kasvit, kivet, ilmasto, ym), saamelaisiin ja heidän kulttuuriinsa (elinkeinoihin, historiaan, taiteisiin, uskontoon, ym) syventyminen, Lappia koskeva kirjallisuus, jne. Mikäli anoja on epävarma aiheen sopivuudesta, hän voi neuvotella asiasta jonkun susivaliokunnan jäsenen kanssa. Harrastusnäytteen sisältö ratkaisee, ei ulkoasu.
10. Ensiapukurssit voi suorittaa SPR:n ja Tunturiladun tai muun järjestön pitämillä susivaliokunnan hyväksymillä kursseilla. Kursseista ja taitojen osaamisesta on liitettävä todistus. Kolmea vuotta vanhempaa suoritusta ei hyväksytä ellei taitoja ole muuten todistettavasti ylläpidetty.
11. Retkitaitojen, saamelaisuuden ja Lapin tuntemuksen osaamisesta antaa Tunturilatu erilliset ohjeet.
12. Tulkintatapauksissa ratkaisun tekee susivaliokunta.

TOIMINTAMUISTIO

2000

2.-9.9.	Kumpen kerhoviikko Susikyrössä
7.-10.9.	Erävaelluksen SM Pellossa
9.-16.9.	Vihttan kerhoviikko Susi-Kiisalla
9.-16.9.	Susikyrö on varattu yleiseen retkeilyyn
6.-8.10.	Syyskokous Susiaiset ja Tunturikerho Ovtsin isännöiminä
30.11.	Tunturilatu-lehden 4/2000 aineistopäivä

2001

9.-11.3.	Kevätpäivät ja kevätkokous Vihttan isännöiminä Vaasassa
31.3.-7.4.	Kavtsin kerhoviikko Susikyrössä
Syksy	Susiaiset Susikyrössä
Syksy	Syyskokous ja iltajuhla Kavtsin isännöimänä

2002

Tunturiladun syyskokous ja Susiaiset Kavtsin isännöimänä

TUNTURILATU ry:n RETKEILYPOLITIIKKA

Tunturilatu ry on lapinretkeilijöiden järjestö, joka edistää Lapin tuntemusta ja hyviä retkeilytapoja jäsenistönsä ja muiden kansalaisten keskuudessa, kehittäen retkeilyn edellytyksiä, retkeilytaitoja ja -kulttuuria sekä turvallisuutta.

Retkeilijä ja ympäristö

Suomen Lappi on laaja, harvaan asuttu ja kokonaisuutenakin varsin erämaisena säilynyt pohjoinen maakunta, jonka metsät, tunturit, suot ja vesistöt muodostavat omaleimaisen karulla ja erikoislaatuisella tavalla kauniin osan maatamme. Jokaisen vastuullisen retkeilijän asia on vaikuttaa osaltaan luonnon säilymiseen tuleville sukupolville. Varsinkin Lapin hitaasti uusiutuva luonto on erityisen arkaa kulumiselle, roskaantumiselle ja saastumiselle.

Retkeilijöiden tulee toimia ja käyttäytyä siten, että luonnolle aiheutuu mahdollisimman vähän vahinkoa. Rauhoitussäännöksiä ja muita viranomaisten asettamia retkeilyä koskevia rajoituksia tulee kunnioittaa ja noudattaa. On myös tärkeää, että retkeilijät toimivat ja käyttäytyvät siten, että retkeilystä ei synny häiriötä ja haittaa paikallisille asukkaille, heidän elämälleen, kulttuurilleen ja elinkeinotoiminnalleen.

Retkeilyn edellytykset

Tunturilatu pitää tärkeänä, että tulevillekin sukupolville turvataan mahdollisuudet eräretkeilyn elämyksistä nauttimiseen. Retkeily pitää säilyttää jokamiehenoikeutena. Tästä tulee kuitenkin voida poiketa silloin kun luonnonsuojelu, paikallisen väestön edut tai retkeilyolosuhteiden vaaliminen sitä edellyttävät. Retkeilyn rajoitukset kansallispuistoissa, luonnonpuistoissa ja muilla erityisalueilla ovat ymmärrettäviä ja kannatettavia.

Tunturilatu kannattaa luonnon säilyttämistä mahdollisimman koskemattomana myös vartavasten retkeilyyn tarkoitetuilla aluilla, kuten valtion retkeily- ja kalastusalueilla sekä kansallispuistoissa. Vain siten voidaan näillä alueilla turvata aidot luontoelämykset ja erätunnelma tuleville kin sukupolville. Pitkospuut, portaat ja muut rakenteet ovat perusteltuja silloin, kun niiden avulla voidaan säästää luontoa kulumiselta.

Lapin kairoilla on turvattava mahdollisuus vapaan ja riippumattoman retkeilyn antamiin elämyksiin riittävän laajoilla erämaisilla alueilla, joilla ei ole merkittyjä retkeilyreittejä eikä niihin liittyviä rakenteita. Retkeilyreitin merkitsemistä voidaan kuitenkin perustella erityisissä tapauksissa luonnonsuojelulla, turvallisuustekijöillä sekä retkielämysten tarjoamisella myös niille, joilla ei ole mahdollisuuksia varsinaiseen eräretkeilyyn.

Lapin ilmasto-olosuhteiden vuoksi riittävän autio- ja varaustupaverkoston ylläpitäminen on tarpeellista. Kämppäverkosto lisää huomattavasti retkeilyn turvallisuutta mahdollistaen sen niillekin, joiden kyvyt tai terveys eivät riitä kaikkein vaativampaan eräretkeilyyn. Retkeilykäyttöön tarkoitettuja kämppiä rakennettaessa ja uudistettaessa niiden sisustus- ja palvelutaso on pidettävä erähenkisen vaatimattomana.

Tyylillisesti ja rakennusteknisesti kämppien, laavujen ja muiden rakenteiden tulee liittyä mahdollisimman hyvin vanhaan paikalliseen perinteeseen - kuitenkin nykyaikaiset turvallisuus-, energiansäästö- ja siisteysvaatimukset huomioonottaen. Toimiva puu- ja jätehuolto on tarpeellinen suosituilla retkeilyalueilla. Tunturilatu pitää mahdollisena maksun perimistä sekä kämppien että puu- ja jätehuollon käytöstä.

Virkistystarkoituksessa harjoitettavaa ajoneuvoliikennettä maastossa on valvottava ja rajoitettava siten, että se ei aiheuta tarpeetonta haittaa Lapin luonnolle, paikallisten asukkaiden elinkeino-toiminnalle eikä retkeilylle.

Retkeilykulttuuri ja retkeilyn turvallisuus

Tunturilatu toimii retkeilyn aiheuttaman luonnon kulumisen vähentämiseksi harjoittamalla valistustoimintaa ja kouluttamalla jäsenistöään. Retkeilijöissä on saatava aikaan asennemuutos - luontoa hyödyntävästä retkeilykulttuurista on siirryttävä ympäristöä säästävään retkeilyyn.

Nykyajan retkeilijöillä on vaalittavanaan menneiden eränkävijäsukupolvien perintö. Tunturilatu kunnioittaa tätä ja toimii aitojen, arvokkaiden eräperinteiden säilyttämiseksi ja siirtämiseksi sukupolvelta toiselle. Myös vanhoja eräperinteitä vaalittaessa on kuitenkin huolehdittava siltä, että niiden varjolla ei vahingoiteta luontoa aiheettomasti.

Tunturilatu pitää retkeilijöiden ja Lapin asukkaiden hyviä välejä ensiarvoisen tärkeinä. Retkeilijöiden tulee aina toimia siten, että he eivät vahingoita näitä suhteita eivätkä loukkaa paikallisten asukkaiden etuja. Tunturilatu haluaa osaltaan edistää jäsentensä ja Lapin asukkaiden keskinäistä ymmärrystä ja ystävyyttä.

Tunturilatu edistää valistus ja koulutustoiminnallaan turvallisuutta lisääviä erätaitoja. Järjestö painottaa vaellukselle valmistautumisen ja hyvän fyysisen sekä henkisen kunnon merkitystä turvallisuutta ja hyvinvointia lisäävinä tekijöinä, toimien näiden päämäärien hyväksi.

SAAMEA!
Luonnonuskonnon jumalat

Tunturimaassa luonnon ehdoilla ja luonnonantimista eläville ihmisille elämisen ehtojen ja vuoden kierron tarkkailusta syntyi syvällinen tarve selittää yliluonnollisiksi koetut ilmiöt jumalallisiksi. Tuntui myös, että tuntureilla, järvillä ja joilla oli omat jumalansa ja henkensä. Näin ollen oli tärkeää pitää suhteet kunnossa eläinten ja paikkojen jumaliin. Heille saamelaiset kävivät tietyissä salaisissa SEITA-paikoissa uhraamassa pyytäen apua ja pyyntionnea.

Jumalten nimet ovat aikojen kuluessa ja alueittain vaihdelleet. Tässä olevat tiedot on poimittu 'Čánga gillii! 1'-vihkosesta (-98).

BEAIVVÁS (aurinko) Kaamoksen jälkeen ilmestyvä aurinko on ollut saamelaisille tärkeä palvontakohde. Jumalaurinkoon liittyy myyttinen tarina saamelaisten alkuperästä (Anders Fjellnerin joikurunoelma hirvenhiihtäjä Päivän Pojan ja jättiläisen tyttären liitosta syntyneistä päivän pojista, saamelaisten esi-isistä, jotka kuoltuaan muuttuivat tähdiksi taivaalle). He ovat siis "päivän poikia".

RÁDIÁHCCI tai RADIEN (tulinen isä) (muut nimitykset Ipmil, Jupmil) taivaan jumala, "ylijumala".

DIERPMIS (samaa jumaluutta tarkoittavat Horágállis ja Áijih) ukkosen ja salamoiden jumala (edelleen mm. Kilpisjärven tunturialueen maastonimissä Terbmis-, sekä Áijih, Inarin Ukonkivi).

MÁTTÁRÁHKKÁ on kantaäiti, joka antaa ihmissikiölle sielun. Hänen tyttäriään ovat kolme muuta naisjumalaa:

SÁRÁHKKÁ, joka auttaa synnyttämisessä, siis erityisesti naisten palvoma jumalolento. Saamelainen naisjärjestö kantaa nykyisin Sáráhkká nimeä

JUKSÁHKKÁ, joka suojelee poikien pyyntionnea

UKSÁHKKÁ, joka suojelee kotaa ja lapsia

MÁTTÁRAHKKÁ asuu tyttärineen tulisijan alla kodassa.

BOASSOÁHKKÁ on Posioakka, joka asuu kodan posiossa (tulisijan, "árran", takaisessa peräosassa) ja suojelee posiota ja antaa myös pyyntionnen.

LEAIBMEOLMMÁI, Leppämies, on pyynnin ja lepän jumala, joka hallitsee eläimiä, etenkin karhua.

CÁHCEOLMMÁI, Vesimies, suojelee vesiä ja kaloja.

BIEGGAOLMMÁI, Tuulimies, on tuulten jumala, joka pystyy muuttamaan tuulen suuntaa. Mielenkiintoista, että itäiset saamelaisryhmät ovat käyttäneet myös ILMARIS nimeä. Tuulimiestä palvottiin Tuulispäillä (mm. Inarissa).

MÁILBMEOLMMÁI, (Veralden Olmmái), Maailmanmies, suojelee eläimiä, erityisesti peuraa.

BÁRBMOÁHKKÁ on muuttolintujen suojelija (bárbmoloddi = muuttolintu).

RUONÁNIEIDA tai RÁNÁNIEIDA, Vihertytär, on kevään jumalatar.

GIEDDEGEASGÁLGU, Kentänpään eukko, asuu nimensä mukaisesti kentän (niityn) päässä. Hänen tehtävänään on antaa ihmisille neuvoja vaikeissa asioissa.

ROHTTU tai RUTO, ROTA on sairauden ja kuoleman henki, joka asuu kuolleitten maailmassa maan alla.

Saamelaisperäisillä jumaloolennoilla on kiinnostavia yhteyksiä sekä skandinaavisiin että muihin (vanhan) maailman myytteihin. Lisätietoa mm. Juha Pentikäisen kirjassa "Saamelaiset. Pohjoisen kansan mytologia" 1995. Paitsi jumalia saamelaisilla on lukuisa joukko haltijoita ja noitia, joista ehkä selvitystä toiste.

Saamelaistoimikunta/ Ritvis

Meira Nova Oy

on valtakunnalliseen päivittäistavaroiden HoReCa-kauppaan erikoistunut hankinta- ja logistiikkayhtiö. Palvelukokonaisuuteen kuuluu asiakaslähtöinen logistiikka, laaja tuotevalikoima sekä koulutus- ja kehitysyhteistyö yhdessä asiakkaiden kanssa. Tuotevalikoimissamme on lähes 12 000 nimikettä alkoholista tuoretuotteisiin. Maan kattava seitsemän myyntikonttorin ketju on tehokas ja asiakas saa kuorman yhdellä puhelinsoitolla vaivattomasti omalle ovelleen.

MEIRA NOVA

Koitajoki oli mielenkiintoinen, vaikkakin yllättävän leveä joki. (HV)

Nokkelat melojat osaavat käyttää tuulioloja hyväkseen. (TG)

OVTSIN MELONTARETKI LA 8.7. – PE 14.7.2000

Tänä kesänä ovtsilaiset suuntasivat kanoottinsa kohti Pohjois-Karjalaa ja Ilomantsia. Mukana oli 8 inkkaria, yksi yksikkö- sekä yksi kaksikkokajakki ja yhteensä 19 melojaa. Lähtö tapahtui la 8.7. Mutalahden rajavartioasemalta, aivan itärajan tuntumasta. Sieltä suunnattiin kanoottien keulat kohti Petkeljärven kansallispuistoa, jonne oli matkaa reilut 20 km. Sää alkoi sateisena, mutta lämpimänä. Rajavyöhykkeen merkit ohjailivat reittiämme. Heti alkumatkasta havaitsimme nuoren maakotkan sekä useita kuikkia. Petkeljärven hienossa harjumaastossa oleva Petraniemen leirialue tarjosi vielä yöpymispaikkana mukavuuksia, joita ei jatkossa enää saatu, jos ei kaivattukaan. Kaivattu ei myöskäään leirialueen jyrkkiä rantapenkkoja, joilla kanoottien purkaminen ja pakkaaminen oli tosi työlästä.

Ensimmäiset päivät olivat taas totuttelua kanootin pakkaamiseen ja elimistön sopeuttamista uudenlaiseen lihasten käyttöön. Kai sitä aluksi oli kaikilla jäykistyneitä niskoja ja selkiä sekä puutuneita takamuksia. Mutta pikkuhiljaa siihen taas tottui ja matkanteko sujui. Hyttysistäkin oli odotettua vähemmän haittaa. Pari päivää meloimme pitkin järviä ja niitä yhdistäviä salmia. Tuulet olivat aika vähäisiä ja meille myötäisiä. Tutuiksi tulivat ainakin Oinassalmen taistelupaikka, Karpanjärvi, Nuorajärvi ja Kasinjärvi.

Käytimme suunnistamiseen Ilomantsin matkailukarttaa 1:100 000 ja hyvin pian huomasimme, että taukopaikat, ym. oli siroteltu karttaan aika suurpiirteisesti. Ja koska painovuosi oli –95, oli rannoille ilmestynyt paljon uusia mökkejä ja teitä, jopa siltojakin, joista kartta ei tiennyt mitään.

Kolmantena päivänä pääsimme itse Koitajoelle. Joki kiemurtelee suomaiseman lävitse ja sen keskellä on ruohikkosaaria, jotka estävät näkyvyyden eteenpäin. Vesi oli hyvin korkealla eikä rantautumispaikkoja juuri ollut. Joen rantaa seurailee noin 9 km:n matkalla Kesonsuon luonnonsuojelualue, jossa maihinnousu ja liikkuminen on kielletty. Se on kermikeidassuo, joka on maanomistajien vapaaehtoisella päätöksellä suojeltu. Ainoat maihinnousu- ja taukopaikat olivat kylätoimikuntien veneluiskia, joiden yhteyteen oli rakennettu nuotiopaikkoja sekä WC:t, olipa jossain jopa kaivo. Hyviä telttapaikkoja sen sijaan ei ollut, vaan teltat oli pystytettävä kovalle tiepohjalle.

Koitereen Lammassaaressa riitti jokaiselle oma pätkä hiekkarantaa. (TG)

Koitajoen maisema oli välillä kuin pohjoisessa: alavaa suota ja kitukasvuista männikköä. Joella kukkivat pienet suomenlumpeet, ulpukat ja vesitattaret. Kaikkialla lenteli tummareunuksisia suokeltaperhosia. Koko matkan yleisin perhostoukka, jota innolla tutkittiin ja jopa videokuvattiin, oli veikeä ja värikäs täplätupsukas.

Säät senkun vain paranivat ja heittäytyivät jopa helteisiksi. Koitajoki olikin yllättävän leveä ja virtaama siinä oli hyvin hidas. Koko Koiterejärvi ja Koitajokihan kuuluvat voimatalouden tarpeisiin säännösteltyihin vesiin. Varsinaisia koskipaikkoja ei ollut enää juuri muualla kuin kartan nimissä: Lylykoski, Koverokoski, Kangaskoski. Kaikki olivat perattuja eikä siten kivistäkään ollut tällä reissulla haittaa. Myöskään kanootin kantomatkoja ei ollut lainkaan, mutta sehän oli vain etu.

Nuotiopaikalla Lammassaaressa paisteltiin räiskäleitä ja arvailtiin seuraavan aamun tuuliolosuhteita. (TG)

Parissa päivässä oli melottu läpi Koitajoen 50 km:n osuus ja saavuimme Tekojärvelle. Sen pohjoispäästä Koitajoki jatkaa valjastettuna kohti Pielistä, mutta me meloimme Haapajokea vastavirtaan kohti Koiteretta, Karjalan helmeksi sanottua järveä. Savilahden kylätoimikunnan uimaranta tarjosi tilavat ja mukavat puitteet leiriytymiseen. Haapajoen vastavirtamelonta ei heikosta virtauksesta johtuen ollut työlästä, vaikka tuulikin oli hieman vastainen. Sen sijaan Koitereelle tullessa vastatuuli puhalteli jo melko voimakkaasti antaen ensivaikutelmia aallokkomelonnasta. Pian pääsimme kuitenkin syömään muikkukeittoa ja saunomaan sekä herkuttelemaan muurinpohjaletuilla ja nuotiokahvilla. Kiitoksia vaan Puhurin mökin emännälle.

Iltapäivällä jatkettiin vielä Koitereen Lammassaaren kuuluisille hiekkarannoille. Kaunis saarihan se olikin laguuneineen ja harjuineen. Hyvä meidän oli siellä pari päivää viettää. Mökkejä ei saarissa ollut lainkaan, ja syykin selvisi: StoraEnso omistaa alueet. Luppopäivän vietimme meloen tyhjillä kanooteilla saaren ympäri, noin 15 km. Aallokko oli kohtalainen: joidenkin mielestä jopa hieman pelottava, joillekin vain haasteellinen. Ukonilma komeine salamoineen sai meidät rantautumaan pikaisesti ja suojautumaan sateelta, kenet kanootin, kenet laavukankaan alle. Sateen jälkeen poikkesimme Maijanluhta-nimisessä saaressa, jossa Kivilahden kalastuskunta ylläpitää autiomajaa ja saunaa, jotka ovat ilmaiseksi kulkijoiden käytössä. Monelle päivän melonta Koitereen aallokossa oli ehkä kokemuksena uusi ja (v)ihastuttava. Illalla paisteltiin räiskäleitä ja turinoitiin nuotiolla.

Myöhään illalla tuuli tyyntyi ja joillakin kävi jo mielessä yömelonta mantereelle. Parin tunnin kuluttua alkanut ukkonen, sade ja tuuli saivat kuitenkin mielen tyytyväiseksi siitä, että oltiin teltassa suojassa. Seuraavaa aamua monet odottivat varmaan jännityksellä. Millainen on tuuli, päästäänkö lähtöön mantereelle? No, olihan sitä tuulta ja aallokkoa, mutta aika kohtuullisesti kuitenkin. Niinpä kanootit keikkuen aalloissa melottiin viimeiset 10 km Kontiovaaran rantaan, missä osa autoista odotti.

Koko reissun melontamatkaksi kertyi 134 km. Päivämatkat vaihtelivat 10 – 28 km:n välillä, joten aikaa jäi kalastukseen, uimiseen ja joutenoloonkin. Säät olivat vaihtelevat, kaikkea sopivasti. Mutta mikä parasta, kertaakaan ei tarvinnut leiriä pystyttää tai purkaa sateessa tai pakata telttaa märkänä. Nuotiopaikoilla oli puuta saatavilla, mutta roskikset ja WC:t olivat täynnä. Koskia oli liian vähän (ei ainuttakaan), mutta aallokko korvatkoon sen tällä reissulla. Ehkä se aiheutti joillekin samantapaista kutkutusta mahanpohjassa kuin kosket konsanaan. Lintulajeja havaittiin 55, parhaimpina nuori maakotka, kolme kalasääskeä, nuolihaukka ja kolme pikkukuovia muutolla. Ruokaa oli riittävästi ja melontaseura mukavaa. Kiitoksia vaan kaikille mukanaolosta.

Porukan retkipäiväkirjasta kokosi **Tuula Granroth**
Kuvat: Hannele Vaahtila ja Tuula Granroth

TUNTURILADUN SYYSKOKOUS JA SUSIAISET

Jyväskylän kaupunkiseurakunnan kurssikeskuksessa Vesalassa. Se sijaitsee noin 20 km Jyväskylästä Keuruulle päin. Opastus Jyväskylä-Keuruu tieltä (VT23). Jyväskylästä tultaessa tien vasemmalla puolella on viitta (Vesala 2km).

OHJELMA

Perjantai 6.10.2000

Klo 18.00 Portit avataan
Majoittuminen, sauna ja uinti
Iltanuotio ja seuranpitoa

Lauantai 7.10.2000

Klo 8.00-10.00 Aamupala
9.00 Lipunnosto ja avajaiset
Luontopolku avataan
10.00-12.00 Tutustuminen Petäjäveden vanhaan kirkkoon (Unescon suojelukohde). Opastus 15,00mk/hlö + matkat
11.30-12.30 Lounas
13.00 Kokouskahvit, oma kuksa mukaan
14.00 Syyskokous Verkossa
16.00-18.00 Sauna
17.00-18.30 Päivällinen
19.00 Susivihkiäiset
Arpajaiset, illanvietto pyörähtelyineen
Yönuotio ja –laulut

OVTSI

SUSIAISET
6.- 8.10.2000
VESALA

Sunnuntai 8.10.2000

Klo 8.00-10.00 Aamupala
9.00 Aamuhartaus Riihikirkossa
9.30 Luontopolku suljetaan
10.00 Luontopolun palkintojen jako
10.30 Susien kokous
11.00 Susilounas
12.00 Lipunlasku ja viirin luovutus

Majoitusmahdollisuudet:
Hinnat yhdeltä hengeltä/yö sisältäen liinavaatteet ja aamiaisen:

Nuotta 2hh+varavuode 110,00mk (solu, jossa keittokomero)	
Verkko 3hh	110,00mk
Verkko 8hh	80,00mk
Lattiamajoitus (sisältää patjan, ei lakanoita)	50,00mk

Teltta- ja asuntovaunupaikat yhdeltä yöltä, sisältää rantasaunan käytön, jossa suihkut ja wc:

Asuntovaunupaikka pistokkeella (6kpl)	40,00mk
Asuntovaunupaikka	20,00mk
Telttapaikka, pieni teltta	20,00mk
Telttapaikka, puolijoukkue- tai vast.	50,00mk

Ruokailuhinnat, tarjoilusta vastaa Vesalan kurssikeskus:

Päivällinen	40,00mk/hlö
Keittolounas	30,00mk/hlö
Aamiainen	25,00mk/hlö

Ovtsin kanttiini avoinna koko tapahtuman ajan. Myynnissä mm. perjantai-iltana iltapalaa, ovtsilaisten tekemiä tuotteita (mm. lettupannuja).

Ilmoittautumiset viimeistään ennen tapahtuman alkua Terttu Hokkanen puh (014) 610 406 tai Seija Andersin (014) 377 1159, (040) 547 9541

KOKOUSKUTSU

Tunturilatu ry:n syyskokous pidetään Vesalan kurssi- ja leirikeskuksessa, osoite 41940 Vesanka JKL mlk, lauantaina 7.10.2000 alkaen kello 14.00. Ajo-ohje ks. ylläoleva ohje.

Kokouksessa käsiteltävät asiat:
1. Tunturiladun sääntöjen 7 §:n syyskokouksen käsiteltäväksi määräämät asiat.
2. Tunturikerho Ovtsin lähettämän kirjelmän johdosta laadittu selvitys jäsenmaksujen jakautumisesta ja sen käsittely.
3. Tunturikerho Ovtsin lähettämän Susikyrön "Koira-Oskarin" käyttöä koskevan kirjelmän käsittely.

JOHTOKUNTA TERVETULOA

Aiun Uula

METSÄSTYS JA KALASTUS

Helsingin herra oli kirjoittanut Aiun Uulalle tulevansa metsälle ja pyysi Uulaa oppaakseen. Kirje oli raapusteltu sellaisilla harakanvarpailla, ettei Uulaa saanut siitä mitään selvää. Hän päätti viedä sen kirkonkylän apteekkarille luettavaksi, tämä kun oli tottunut ottamaan selvää tekstistä kuin tekstistä. Apteekkari tutki paperia pitkään ja hartaasti.

- Minä en voi antaa tällä enempää kuin kaksataa grammaa pirtua, kun tässä ei ole sitä leimaa, sanoi apteekkari lopulta.

No, Uulalle se kyllä sopi.

ELINVOIMAA!
Haluatko voida hyvin, saada lisää energiaa, LAIHTUA? Hyvä lisä retkimuoniin! Itsenäinen Herbalife-jälleenmyjä Aimo Kalenius, Erä-Aimo Oy, 02-842 3168 tai 050-564 3366.

RETKIMUISTIO VUONNA 2000

Retkitoimikunta on koonnut listan niistä eri kerhojen suunnittelemista retkistä ja vaelluksista, joihin ovat tervetulleita kaikki tunturilatulaiset riippumatta siitä, ovatko he kerhojenjäseniä vai ei. Tapahtumien yhteyshenkilöt saatte selville soittamalla kerhojen sihteereille, joiden puhelinnumerot ovat kerhopalstalla tässä lehdessä.

Syyskuu

27.8 - 2.9	Tunturivaeüus Kebnekaiselle	Njalla
36 vko	Naisten ja miesten vaellus Lemmenjoella	Geatki
37 vko	Vaellus Ropi - Kilpisjärvi	Tsietsa
10 - 17.9	Vaellus Paras - Peltsa alueelle	Kavtsi
16 - 23.9	Karhunkierros, letkeää läpsyttelyä	Njalla
23 - 24.9	Ruskaretki Turun ja Tukholman saaristoon, Viking Linen miniristeilyKolbma	
23 - 24.9	Karpaloretki Patvinsuolle huom! Aika muuttunut	Kumpe

Lokakuu

13 - 15.10	Viikonloppuretki Uudellamaalla	Kavtsi

Maaliskuu 2001

11-24.3.01	Eurovaellus 2001 Nuorgam-Kiilopää	Tunturilatu

Vinkki: Monet kerhot menevät tunturiviikoilleen omilla linja-autokuljetuksilla. Hyppää kyytiin, jos olet menossa samaan suuntaan ja samaan aikaan.

Retkimuistion aineiston pyytäisinkin toimittamaan osoitteella: Markku Salminen,Vuoritie 24, 04400 Järvenpää, puh.koti 09-2919916, matkap. 040 - 548 4600 email. markku.a.salminen @jarvenpaa.fi (liitetiedostot muodossa WP 7 tai vanhempi tai Excel 5.0)

Retkitoimikunta

www.telering.fi

Vaella oikeaan paikkaan... Telering!

Vaativakin vaellus vaatii oikeat välineet yhteyksiin. Telering ja Sonera GSM tarjoavat ne. Teleringistä löytyy Suomen suosituimmat Sonera GSM-liittymät ja palvelut sekä monipuoliset valikoimat matkapuhelimia.

sonera

Kemi
Pohjoisrantakatu 5
94100 Kemi

Tornio
Laivurinkatu 2–4
95400 Tornio

TeleRing
Oikea paikka.

Puhelimet
Tietokoneet

Oheislaitteet
Liittymät

Koilliskairan kulkijoita

Ruska-aikana parisen vuotta sitten oli vielä jokunen lomapäivä jäljellä, käytettävissä Lapinreissua varten. Totesimme Timpan kanssa, että ehtisimme käydä huiputtamassa kaukaisen Vongoivan, jos lähtisimme "takakautta" Kemihaaran eräkeskuksesta ja kulkisimme edestakaisin suorinta tietä turhia aikailematta. Niin tehtiin. Mutta reissun jälkeen vähän mietitytti.

UK-kansallispuiston Kemin-Sompion erämaaosa eli Koilliskaira ei tuntureilla pääse ylpeilemään. Mutta sen outamaat ja laajat suot tarjoavat oikean erämaan tunnelmaa vaeltajalle, joka saa ilonsa muusta kuin hulppeista nähtävyyksistä.

Tuntui siltä, että Koilliskaira oli kasvattanut aivan oman kulkijatyyppinsäkin. Tiukasti aikataulutettu Vongoivan-safarimme ehkä vähän poikkesi yleisestä tyylistä.

Kemijoen latvahaarat halkovat Koilliskairaa idyllisinä pikku jokina.

Karhunkaataja

Karhunkaataja tuli Mantoojan kämppään pyssy kädessä, mukanaan kaksi kookasta mutta mahdottoman kilttiä Siperian laika -merkkistä koiraa, jotka eivät haukkuneet koskaan. Emme me heti hääntä karhunkaatajaksi tienneet. Sitten vasta, kun kyselimme, mitä mies suurikaliiperisella pyssyllään metsästää, hän vastasi, että "no, karhuja". Törmäsimme tähän muhkeaan ja ehdottoman kiireettömään henkilöön Koilliskairassa kulkiessamme aina vähän päästä.

Kyselimme karhunkaatajalta, mikä tämän kairan nimi on paikkakuntalaisten mielestä, kun me lantalaiset sanomme sitä joko Koilliskairaksi tai Itäkairaksi. "No, Puistoksi met sitä sanomma", selitti tuo paikallisten olojen tuntija.

Tattiherrat

Peuraselän autiotuvassa kohtasimme huopahattuiset tattiherrat ensimmäistä kertaa, mutta vielä silloin emme tajunneet heidän ominaislaatuaan. Vasta paluumatkalla yöpyessämme Vieriharjun porokämpässä totesimme, että siinä olivat liikkeellä Helsingin kulinaristit.

Maa oli väärällään tatteja, joiden päälle me emme ymmärtäneet, mutta nämä kaksi keski-ikäistä helsinkiläistä heraa ymmärsivät. He olivat poimineet valtavan määrän tatteja ja laittoivat niistä itselleen herkullista syötävää kämpän hämärissä. Paistetun sienen ja sipulin tuoksu hiveli pulverimuonan turruttamia aisteja. Syödessään tattiherrat taisivat ottaa vähän kirkastakin, ja sen innoittamina he alkoivat selostaa kämppään saapuneelle karhunkaatajalle laajasti, kuinka sienibisneksestä voisi saada karhunkaatoa varmemman leipäpuun. Karhunkaataja ei vaikuttanut ollenkaan innostuneelta.

Vieriharjun tuvan siljolla on pieni, turhankin ilmava sauna. Tattiherrojen tarkoituksiin se sopi erinomaisesti. Kun kaikkia tatteja ei pystynyt syömään kerralla, he ryhtyivät ihmisten saunottua kuivaamaan sieniään saunan lauteilla. Aamulla tattiherrojen matka jatkui kohti Karhuojan kämppää, jossa oli isompi, sienten kuivatukseen vieläkin paremmin sopiva sauna.

Pelkistettyä kauneutta sille, joka tällaisen päälle ymmärtää: vanhaa poroaitaa seurailevat loputtomat pitkospuut.

Valokuvaaja

Karhunkaatajan laikat viettivät yönsä täysin tyytyväisinä tihkusateessa Vieriharjun kämpän edustalla. Yhden sortin elämäntaiteilija, jota tituloitiin valokuvaajaksi, teki koirille seuraa menemällä puuliiteriin yöksi juteltuaan pitkän iltapuhteen kanssamme kämpässä. Oli Korvatunturinmorostolta tulossa. Koska liiterin katto vuoti, hänelle levitettiin puupinojen päälle sateensuojaksi meidän litimärkä telttamme, joka samalla vähän kuivahtikin.

Valokuvaaja ei ollut vielä aivan laikojen asteella, kun tarvitsi sateella katon päänsä päälle. Mutta aika pitkällä kuitenkin, kun yöpyi mieluummin vuotavassa vajassa kuin kämpässä, jossa olisi kyllä ollut tilaa. Hän kulki märkiä ruskamaita lenkkareissa, jotka oli leikelty ilmaviksi sandaaleiksi, jotta eivät turhaan keräisi kosteutta. Poudalla nukkui kuulemma taivasalla.

Rusoposkiset rouvat

Paluumatkalla käväisimme aamutuimaan katsomassa komean uuden, kelohonkaisen Mantoselän kämpän. Se oli kuin luksushuvila. Ja sisällä istui – kukapas muu kuin karhunkaataja. Hän jututti kahta rusoposkista etelän pohjalaisrouvaa, jotka loikoivat uutuuttaan hohtavalla ritsillä levänneen näköisinä, puhtaissa makuupusseissaan, kuin huvilassa ainakin.

Ei ollut rouvilla matkallaan sen kummempaa määränpäätä kuin karhunkaatajallakaan – olivat vain tulleet käveleskelemään tuttuun Koilliskairaan.

Prinsessa ja Vanja-vaari

Itäkairan Prinsessa on kulkijoista legendaarisin. Hän vaeltaa yksinään kairassa, hersyttelee kämppien vieraskirjat täyteen luontoelämyksiään ja signeeraa hengentuotteensa "Itäkairan Prinsessa".

Kaikki tuntevat Prinsessan vieraskirjatekstit, mutta harva on häntä itseään nähnyt. Taitaa valita tarkoituksella kaikkein vähäväkisimmät ajankohdat. Prinsessa lienee jo varttuneessa iässä, koska merkintöjä on jatkunut kauan.

Emme mekään kohdanneet Itäkairan Prinsessaa, mutta vieraskirjojen tuoreemman tulokkaan, Vanja-vaarin retkikunnan, me tapasimme. Vanja-vaari osoittautui iäkkääksi koiraksi. Vaari ja muut retkikuntalaiset, nuorehko pariskunta, tulivat polulla vastaan. Kertoivat aikovansa kulkea UK-kansallispuiston läpi kaikessa rauhassa, kahdessa viikossa, suureksi osaksi tattisatoon muonituksessaan tukeutuen.

Vielä kerran karhunkaataja

Vongoivan-jotoksemme toki onnistui, kun reippaasti kuljimme ja vedimme yhden etapin yön selkäänkin – mikä suuresti ihmetytti tattiherroja.

Palatessamme Kemihaaran eräkeskukseen siellä istui jo karhunkaataja kaljalla. Hänen karhusaaliinsa rajoittui samaan kuin meidänkin eli kontion ulosteen näkemiseen. Siinä hänen kanssaan siemaillessamme mietiskelin eräasenteiden erilaisuutta. Nämä Koilliskairassa kiireettömästi elämästään nauttivat ihmiset olivat valinneet hyvän osan. Mitenkähän oli omien asenteittemme laita? Mutta toisaalta – kilometrisaavutuksiahan ne tuttavatkin taas meiltä tulisivat kyselemään…

Teksti: **Juhana Häme**
Kuvat: **Juhana Häme, Timo Tulosmaa**

Luettuaan Koilliskairan olevan "etupäässä paksusammalkuusikkoa" hämmentyy joutuessaan tällaiseen omituiseen puistomaisemaan.

Peuraselän kämpässä on ritsi viidelle nukkujalle. Pihapiirissä oli vieraillut karhu.